

Brüsszel, 2020.10.7.
COM(2020) 621 final

2020/0288 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS AJÁNLÁSA

a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről

{SWD(2020) 530}

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

A romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó javaslat válasz arra az igényre, hogy az Európai Unió szintjén kell küzdeni a megkülönböztetés ellen és, többek között az egyenlőség és a társadalmi-gazdasági befogadás előmozdításával el kell érni, hogy a legnagyobb európai etnikai kisebbség egyenlő bánásmódban részesüljön. A Bizottság a javaslatot „Egyenlőségközpontú Unió: a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer” című közleményével¹ (a továbbiakban: közlemény) együtt nyújtja be, amely magában foglalja az uniós célkitűzéseket és a kiemelt célokat, valamint egy mutatókat tartalmazó portfólió használatára tesz javaslatot (a közlemény 2. melléklete).

A megkülönböztetés és a társadalmi-gazdasági kirekesztés elleni küzdelem **még fontosabb egy olyan válság összefüggésében**, ahol valószínűsíthető a szegénység és a rendszerszintű egyenlőtlenségek növekedése. A szociális felépülést szolgáló intézkedések ezért mindenkit el kell, hogy érjenek, különös tekintettel a leghátrányosabb helyzetűekre, nemtől, faji vagy etnikai származástól, vallástól vagy meggyőződéstől, fogyatékoságtól, kortól vagy szexuális irányultságtól függetlenül. A Bizottsági elnöke, Ursula von der Leyen elkötelezett az egyenlőségközpontú Unió előmozdítása iránt és határozottan *„biztosítani kívánja, hogy a helyreállítás vezérelve az egyenlőség legyen”*.

Lezárásához közeledik a Bizottság által 2011. április 5-én elfogadott, „**A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig**”² című intézkedés. Ennek fő célja a romák társadalmi-gazdasági kirekesztése elleni küzdelem volt az Európai Unióban és a bővítésben érintett országokban, az oktatáshoz, munkavállaláshoz, egészségügyi ellátáshoz és lakhatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása révén. Ez a keretrendszer nemzeti romaintegrációs stratégiák kialakítására és a fenti négy területen megjelölt romaintegrációs célok alapján nemzeti szintű célok meghatározására hívta fel a tagállamokat. **2013-ban a Tanács elfogadta** a romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről szóló **ajánlást**³. Ez volt az Európai Unió első olyan „puha” jogi eszköze, amely kifejezetten a romákat célozta. Az **ajánlás** a következő módokon erősítette meg az uniós keretrendszert:

- iránymutatást nyújt a tagállamok részére arról, miként javítható a romák integrációjára irányuló nemzeti intézkedések hatékonysága és hogyan valósíthatók meg hatékonyabban a nemzeti romaintegrációs stratégiáik;
- ajánlást fogalmaz meg a tagállamok részére, hogy hozzanak hatékony szakpolitikai intézkedéseket a romákra vonatkozó egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, ideértve az oktatáshoz, munkavállaláshoz, egészségügyi ellátáshoz és lakhatáshoz való egyenlő hozzáférést;
- kijelenti, hogy ezek a célok elérhetők akár főárambeli, akár pedig célzott intézkedések útján, köztük a megkülönböztetések megelőzését vagy kompenzálását célzó egyedi kezdeményezésekkel, illetve ezek együttes alkalmazásával, különös figyelemmel a nemi vonatkozásra;

¹ COM(2020) 620 final.

² COM(2011) 173 végleges.

³ A Tanács 2013. december 9-i ajánlása a romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről ([HL C 378/1, 2013.12.24.](#)).

- erősebben összpontosít a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, kifejezetten hivatkozva a cigányellenességre, valamint a munkavállaláson, oktatáson, egészségügyi ellátáson és lakhatáson túl új horizontális és strukturális területekre kiterjesztve a romaintegrációs tevékenységet; továbbá
- felhívja a tagállamokat arra, hogy 2016-tól kezdve évente tájékoztassák a Bizottságot az ajánlással összhangban tett minden intézkedésükről és a stratégiák végrehajtása terén elért minden előrehaladásról.

A Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács (EPSCO) 2016. december 8-i következtetései⁴ felhívták a Bizottságot arra, hogy „végezze el a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020-ig tartó uniós keretrendszerének féldíós értékelését és tegyen javaslatot a 2020-at követő időszak romaintegrációs stratégiájára, amely tartalmazza a tanácsi ajánlás felülvizsgálatára vonatkozó javaslatot is”. A **Bizottság részletesen értékelte** a 2018 decemberében elfogadott **uniós keretrendszert**⁵ és közzétette az értékelésről szóló bizottsági szolgálati munkadokumentumot⁶.

A Tanács, az Európai Parlament, valamint számos európai szintű és nemzeti civil társadalmi szervezet által végzett értékelés és az abból levont következtetések alapján⁷ **meg kell újítani és fokozni kell a romák egyenlősége érdekében tett kötelezettségvállalást**. Ennek a kötelezettségvállalásnak különösen a megkülönböztetés tilalmát kell középpontba helyeznie, amely magában foglalja a cigányellenesség elleni küzdelmet és kiterjed arra a négy társadalmi-gazdasági területre, amelyen javítani kell a társadalmi befogadást: oktatás, munkavállalás, egészségügyi ellátás és lakhatás⁸. Tükröznie kell továbbá a roma népességen belüli egyedi csoportok szükségleteit és sokszínűségüket; be kell vonnia a romákat a romák egyenlőségét és társadalmi befogadását célzó stratégiák kialakításába, végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe; javítania kell a célok kitűzését, az adatgyűjtést, a nyomon követést és a jelentéstételt; a főárambeli szakpolitikákat érzékenyebbé kell tennie a roma egyenlőség és társadalmi befogadás témájára.

2019 júliusában a nyugat-balkáni országok miniszterelnökei jóváhagyták a romaintegrációs nyilatkozatot⁹, kötelezettséget vállalva arra, hogy a csatlakozás időpontjáig kézzelfogható előrelépést érnek el az oktatás, a munkavállalás, az egészségügyi ellátás, a lakhatás, az anyakönyvezés és a megkülönböztetés tilalma terén.

⁴ Az EPSCO Tanács 2016. december 8-i következtetései a romaintegrációs folyamat felgyorsításáról ([15406/16](#)).

⁵ COM(2018) 785 final.

⁶ SWD(2018) 480 final.

⁷ Az Európai Parlament 2019. február 12-i állásfoglalása a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020 utáni megerősített uniós stratégiai keretrendszerének, valamint a cigányellenességgel szembeni küzdelem fokozásának szükségességéről ([P8_TA\(2019\)0075](#)). Az EPSCO Tanács 2019. október 24-i következtetései a jóléti gazdaságról ([13432/19](#)), amelyben felhívja a Bizottságot a romák társadalmi befogadására irányuló kötelezettségvállalás *megújítására*. Emellett a nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszeréről 2019. március 4-én és 5-én Bukarestben szervezett magas szintű konferencia résztvevői felhívták arra a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot egy nagyratörő, 2020 utáni uniós keretrendszerre, a tagállamokat és a bővítésben érintett országokat pedig arra, hogy fokozzák a romaintegrációs kötelezettségvállalásaikat. Tájékoztatás az elnökségtől ([7003/19](#), 2019.3.14.).

⁸ A cigányellenességgel és a megkülönböztetéssel szembeni küzdelem 2020 utáni egyértelműbb hangsúlyozásának szükségessége tekintetében lásd a „Hogyan foglalkozzon a cigányellenességgel a 2020 utáni uniós roma keretrendszer?” címet viselő konferenciát követően kialakított [szakértői ajánlásokat](#) (Bécs, 2018.11.27.).

⁹ [A nyugat-balkáni partnerek által az EU bővítési folyamata keretében tett nyilatkozat a romák társadalmi befogadásáról](#), amelyet a berlini folyamat sorozatában tartott nyugat-balkáni csúcstalálkozó keretében a vezetők 2019. július 5-i poznańi csúcstalálkozóján hagytak jóvá.

2019 szeptemberében a Bizottság elfogadta a nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtásáról szóló 2019. évi jelentést¹⁰.

Európának még hosszú utat kell bejárnia ahhoz, hogy megvalósítsa roma népessége számára az egyenlőséget. Ma továbbra is fennáll a romák marginalizálódása és a földrészt becsült 10-12 milliós roma lakossága¹¹ közül sokan továbbra is megkülönböztetéssel, cigányellenességgel és társadalmi-gazdasági kirekesztéssel szembesülnek mindennapi életükben. Ezek egymásba fonódó jelenségek. Nem beszélhetünk egyenlőségről, ha továbbra is fennáll a megkülönböztetés, és lehetetlen eredményesen küzdeni a megkülönböztetés ellen, ha nem lépünk fel a cigányellenességgel szemben és nem javítjuk a roma népesség társadalmi-gazdasági befogadását és részvételét. A roma gyermekek lehetőségei korlátozottak, mivel közülük túl sokan nem vesznek részt egyenlő mértékben az oktatásban a szegénység, a kirekesztés és a megkülönböztetés miatt.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által 2011-ben, 2016-ban és 2019-ben gyűjtött, rendelkezésre álló adatok szerint, 2011 óta **összességében korlátozott volt az előrehaladás a romák társadalmi befogadása terén**, bár szakpolitikai területenként és országonként jelentős eltérések tapasztalhatók¹². A legtöbb előrelépés az oktatás terén történt (ahol csökkent a korai iskolaelhagyás és javult a koragyermekkori nevelésben és a kötelező nevelés-oktatásban való részvétel, viszont növekedett a szegregáció). Annak ellenére, hogy a romák körében csökkent szegénység kockázata és javult az egyénileg érzékelt egészségi állapotuk, továbbra is korlátozott az egészségügyi ellátásuk. A munkavállaláshoz való hozzáférés terén nem történt statisztikailag szignifikáns előrelépés, a nem foglalkoztatott és oktatásban vagy képzésben részt nem vevő fiatal romák aránya pedig emelkedett is. A lakhatási helyzet továbbra is összetett és ez a roma közösség előtt álló egyik legnagyobb kihívás az Európai Unión belül és azon kívül is. A cigányellenesség továbbra is súlyos aggodalomra ad okot. Ugyanakkor bizonyos adatok szerint kis mértékben csökkent a romák által bizonyos típusú szolgáltatásokhoz való hozzáférés során tapasztalt megkülönböztetés mértéke. A személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló, 2000. június 29-i 2000/43/EK tanácsi irányelv (faji egyenlőségről szóló irányelv)¹³ alapján a Bizottság kötelezettségszegési eljárásokat kezdeményezett három ország ellen a roma gyermekek iskolai szegregációja miatt¹⁴.

A **Covid19-világjárvány** nyilvánvalóvá tette, hogy a kirekesztett és marginalizált roma közösségek rendkívüli kitétek mind a járvány rövid távú negatív egészségügyi hatásainak, mind pedig a középtávú társadalmi-gazdasági hatásainak. A marginalizált közösségekben élő roma gyermekek alkotják a világjárvány által egyik leginkább sújtott csoportot. A távoktatás túl sok olyan roma gyermek számára nem volt megoldható, akik informatikai eszközökkel vagy villamos energiával nem rendelkező háztartásban élnek. A válság egyértelművé tette azt is, hogy **sürgető szükség van a hatékonyabb európai szintű szakpolitikai válaszlépésekre.**

Az egyenlőtlenségek és a rendszerszintű hátrány fennmaradása az európai gazdaságok számára veszteséget jelent az emberi tőke és az erőforrások terén. A roma népesség által tapasztalt hátrányok **Európa szerte hatást gyakorolnak a gazdaságra és a társadalmakra.** Azokban az országokban, ahol a roma népesség részaránya nagyobb, ez a csoport az iskoláskorúaknak és a jövő gazdaságilag aktív népességének növekvő részét képezi. A romák

¹⁰ COM(2019) 406 final, melyet a következő dokumentum kísér: SWD(2019) 320 final.

¹¹ Lásd az [Európa Tanács 2012 évi becsléseit](#)

¹² A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerének felidős értékeléséből levont tanulságokról szóló jelentést, [COM\(2018\) 785 final](#).

¹³ [HL L 180., 2000.7.19., 22. o.](#)

¹⁴ CZ, HU, és SK.

társadalmi-gazdasági befogadása terén történő előrehaladás a kedvezőtlen népesedési folyamatok idején csökkentheti a munkaerő- és szakemberhiányt, csökkentheti a szociális kiadásokat és **kedvező lehet a gazdaság számára**. A jobb oktatásba történő beruházás és a korábban kirekesztett gazdaságilag aktív népesség továbbképzése pozitív hatást gyakorolhat a termelékenység növekedésére. Az Európai Uniónak eredményesebben kell **foglalkoznia ezekkel az egyenlőtlenségekkel**, biztosítva azt, hogy a romák teljes körűen élhessenek a szociális védelmi rendszerekkel, és biztosítania kell, hogy a roma személyek teljeskörűen élhessenek a gazdasághoz és általában a társadalomhoz való hozzájárulásuk lehetőségeivel, ami mindenki számára jobb szociális és gazdasági eredményekkel jár. **Ez a javaslat – a Bizottság által ezzel párhuzamosan elfogadott a közleménnyel együttesen – képes lehet arra, hogy foglalkozzon ezekkel a roma népességet érintő egyenlőtlenségekkel, és mindenki számára kedvezőbb szociális hatásokat eredményezzen.**

Az **ajánlásra vonatkozó javaslat** számba veszi a 2016 óta a tagállamok által bejelentett, a 2013. évi tanácsi ajánlás alapján tett intézkedéseket, valamint felülvizsgálja és kibővíti ezeket. A javaslat célja a 2013. évi eszköz megújítása és felváltása, valamint hogy határozottabb útmutatással szolgáljon a tagállamok számára és megerősítse hosszú távú elkötelezettségüket aziránt, hogy megoldják a roma közösség által tapasztalt tartós problémákat és kihívásokat, amelyek kockázatát tovább súlyosbítja a Covid19-világjárvány és annak hatásai.

A javaslat kiegészíti a közleményt. A két kezdeményezés együttesen alkotja az Európai Unió 2030-ig tartó romastratégiai keretrendszerét, amelyet úgy alakítottak ki, hogy az magában foglalja a nemzeti romaintegrációs stratégiák korábbi, 2020-ig tartó uniós keretrendszeréből levont tanulságokat a beavatkozási területek, a nyomkövetési és jelentéstételi célok, az ágazatközi koordináció, a finanszírozás és a különböző érdekelt felek bevonása terén.

A javaslat öt fejezetből áll:

1. a három horizontális célkitűzésről szóló fejezet, melyek az alábbiak előmozdítása révén szolgálják a megkülönböztetés megelőzését és az ellene való küzdelmet: i. egyenlőség, ii. társadalmi befogadás és iii. a romák részvétele;
2. a négy ágazati célkitűzésről szóló fejezet: oktatás, munkavállalás, egészségügyi és szociális szolgáltatások, valamint lakhatás és alapvető szolgáltatások;
3. a partnerségekről és az intézményi kapacitásról szóló fejezet;
4. a finanszírozásról szóló fejezet;
5. a nyomon követésről és jelentéstételről szóló fejezet.

A javaslat felépítése biztosítja az európai szinten kialakított, 2030-ig tartó időszakra vonatkozó új kezdeményezésekkel és az uniós finanszírozás igénybevitelével fennálló szinergiákat a nemzeti, regionális és helyi szintű végrehajtás előmozdítása érdekében.

- **Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel**

Az ajánlás összhangban áll az egyenlőség területén fennálló rendelkezésekkel. Az ajánlás épít a nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerére, amelyek várhatóan 2020-ban fejeződnek be, és teljeskörűen foglalkozik az értékelés megállapításaival. Az ajánlás megújítja a romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről szóló, 2013. évi tanácsi ajánlást és annak helyébe lép annak érdekében, hogy a tagállamok részére megfelelőbb és hatékonyabb útmutatást biztosítson a tekintetben, hogyan gyorsítható fel az elkövetkező 10 évben a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és részvételét célzó folyamat.

A javaslat összhangban áll az egyenlőséggel kapcsolatos uniós jogszabályokkal és azok eredményes végrehajtását célozza, különös tekintettel a faji egyenlőségről szóló irányelvre, amely tiltja a faji- vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetést a munkavállalás, a szociális védelem, a szociális előnyök, az oktatás, valamint a nyilvánosság számára hozzáférhető árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok nyújtása terén¹⁵. A javaslat a faji egyenlőségről szóló irányelv¹⁶ alapján létrehozott, az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek („egyenlőséggel foglalkozó szervek”) hatékony és független működésére vonatkozó előírások megállapításáról szóló, (EU) 2018/951 bizottsági ajánlással¹⁷ is összhangban áll. Ez az Európai Unió Alapjogi Chartájával is összhangban áll, amely tilt minden megkülönböztetést, így a faji- vagy etnikai származáson alapulót is¹⁸. Továbbá a Tanács 2008/913/IB kerethatározatának célja a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelem¹⁹.

A jelen javaslat a **szociális jogok európai pillérének** végrehajtását célozza a 3. alapelvben foglalt „esélyegyenlőség” megszilárdításával és számos egyéb alapelvhez történő kapcsolódásával. A javaslat a 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendből és az **ENSZ fenntartható fejlődési céljaiból** is merít inspirációt.

A javaslat összhangban áll az egyenlőség terén a közelmúltban elfogadott stratégiákkal, így a 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégiával²⁰, az EU 2020–2025 közötti időszakra szóló rasszizmus elleni cselekvési tervével²¹ és az LGBTI+ személyek egyenlőségéről szóló tervezett stratégiával, amely foglalkozik a roma nők és a roma LGBTI+ személyek egyedi helyzetével, továbbá a bűncselekmények áldozatainak jogaira vonatkozó uniós stratégiával²².

• **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival**

A javaslat összhangban áll az Európai Unió egyéb szakpolitikáival, különösen a **szociális jogok európai pillérével**, amelynek célja a szociális méltányosság fokozása, tekintet nélkül a faji- vagy etnikai származásra, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosra, korra vagy szexuális irányultságra. A javaslat az európai pillért végrehajtó egyedi kezdeményezések részét képezi és összhangban áll az olyan hasonló kezdeményezésekkel, mint a megerősített ifjúsági garancia²³, a jövőbeli gyermekgarancia és a pillér végrehajtását szolgáló előkészített cselekvési terv. A javaslat hozzájárul az EU 2020–2025 közötti időszakra szóló rasszizmus elleni cselekvési tervének²⁴ végrehajtáshoz és összhangban áll a **2012/29/EU irányelvvel**, amely a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó

¹⁵ A Tanács 2000/43/EK irányelve (2000. június 29.) a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról (a faji egyenlőségről szóló irányelv) ([HL L 180., 2000.7.19., 22. o.](#)).

¹⁶ A Tanács 2000/43/EK irányelvének 13. cikke, ([HL L 180., 2000.7.19., 22. o.](#)).

¹⁷ A Bizottság (EU) 2018/951 ajánlása (2018. június 22.) az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó előírásokról ([HL L 167., 2018.7.4., 28. o.](#)).

¹⁸ [HL C 303., 2007.12.14., 17. o.](#)

¹⁹ A Tanács 2008/913/IB kerethatározata (2008. november 28.) a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről ([HL L 328., 2008.12.6., 55. o.](#)).

²⁰ [COM\(2020\) 152 final.](#)

²¹ [COM\(2020\) 565 final.](#)

²² [COM\(2020\) 258 final.](#)

²³ [COM\(2020\) 277 final.](#)

²⁴ [COM\(2020\) 565 final.](#)

minimumszabályokat állapít meg²⁵, különös figyelemmel azon áldozatokra, ahol az őket érintő bűncselekményt előítéletesen vagy megkülönböztetésen alapuló indítékkal követték el. Az áldozatok jogaira vonatkozó új uniós stratégia már tartalmazza a roma személyek egyedi szükségleteit, és azok megjelennek az Európai Unió Alapjogi Chartájának végrehajtására irányuló, tervezett stratégiában is. A javaslat az **emberkereskedelemmel** foglalkozó uniós jogszabályi és politikai kerettel is összhangban áll²⁶. A javaslat összhangban áll az **audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvvel**²⁷ is, amely meghatározza az audiovizuális médiaszolgáltatások és a videómegosztó platformok felhasználóinak az erőszakra vagy gyűlöletre való uszítással valamint a megkülönböztetést megvalósító audiovizuális kereskedelmi közleményekkel szembeni védelmére vonatkozó előírásokat. A javaslat arra is kötelezi a videómegosztó platformokat, hogy tegyenek megfelelő intézkedéseket a felhasználók rasszista és idegengyűlölő tartalmaktól történő megvédése érdekében.

A javaslat biztosítja továbbá az összhangot egyrészt az uniós szakpolitikai támogatás, másrészt pedig a romák egyenlősége és társadalmi befogadása terén mozgósítható és összehangolható jogi és finanszírozási eszközök között, mint a **NextGenerationEU, ideértve a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt és az uniós alapokat is.**

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogalap

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) **292. cikke**, mely szerint a Tanács a Bizottság javaslata alapján ajánlásokat fogad el, összefüggésben az **EUMSZ 19. cikkének (1) bekezdésével**, amely szerint megfelelő intézkedéseket tehetők a nemek, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés leküzdésére.

Egyéb lényeges jogszabályi rendelkezések:

- **Az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikke**, mely szerint az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közősek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelve (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról ([HL L 315., 2012.11.14., 57. o.](#)).

²⁶ Az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2011/36/EU irányelv (HL L 101., 2011.4.15., 1. o.) és a Bizottság által 2017-ben elfogadott „Jelentés az emberkereskedelem felszámolására irányuló európai uniós stratégia nyomon követéséről, valamint további konkrét intézkedések meghatározása” (COM(2017) 728).

²⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról ([HL L 303., 2018.11.28., 69. o.](#)).

- **Az Európai Unióról szóló szerződés 3. cikke (3) bekezdésének második albekezdése**, mely szerint az Uniónak küzdenie kell a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és elő kell mozdítania a gyermekek jogainak védelmét.
- **Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 10. cikke**, mely szerint politikai és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Unió küzd mindenfajta nemem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés ellen.
- **Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 8. cikke**, amely úgy rendelkezik, hogy tevékenységeinek folytatása során az Unió törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítására. **Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 157. cikkének (3) bekezdése** szerint az Európai Parlament és a Tanács intézkedéseket fogad el annak érdekében, hogy biztosítsa a férfiak és nők között az egyenlő esélyek és az egyenlő bánásmód elvének alkalmazását a foglalkoztatás és a munka területén, beleértve az egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás alapelvét is.
- **Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikke**, amely tilt bármely alapon történő, így a nemem, fajon, etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetést. A Charta 23. cikke tartalmazza a nők és férfiak közötti egyenlőséghez való jogot minden területen, így a foglalkoztatás, a munkavégzés és a díjazás területén. A 26. cikk elismeri és tiszteletben tartja a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre. Ezenfelül a mindenkit megillető törvény előtti egyenlőséget belefoglalták az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. cikkébe.
- **Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)**

Az alapul szolgáló olyan közös értékek, mint az egyenlőség és az alapvető jogok, valamint az olyan közös célkitűzések, mint a gazdasági jólét, a társadalmi kohézió és a tagállamok közötti szolidaritás szükségessé teszik, hogy az Unió szerepet vállaljon a romák egyenlőségét és társadalmi befogadását célzó szakpolitikákban. Továbbá a roma személyek transznacionális mobilitása az Európai Unió országaiban, a mozgás szabadsága és a romák harmadik országokból történő migrációja összefüggésében, a romák társadalmi befogadását közös uniós szintű célkitűzéssé teszi.

A javaslat biztosítja az uniós szintű cselekvés folyamatos hozzáadott értékét. Az **uniós keretrendszer értékelése rámutatott arra, hogy** az a romák társadalmi befogadásának uniós és nemzeti napirendekre tűzésével, a szerkezeti keretek kialakításával és az uniós szakpolitika, valamint a romák egyenlősége és társadalmi befogadása terén mozgósított és összehangolt jogi és finanszírozási eszközök közötti összhang javításával **pozitív uniós hozzáadott értéket nyújtott**. A javaslat fenntartja a politikai kötelezettségvállalást, és a romák egyenlőségére és az uniós országokban történő társadalmi befogadására összpontosít. Jelenleg az a valószínű, hogy további uniós támogatás nélkül az uniós keretrendszer hatásai nem maradnak fenn a 2020 utáni időszakban. Fokozni kell a nemzeti erőfeszítéseket és több időre van szükség a működési keretek megszilárdításához, a szakpolitikai, jogi és pénzügyi eszközök további összehangolásához és mobilizálásához, valamint a szakpolitikák hatásainak eredményesebb nyomon követéséhez. A javaslat célja továbbá a nemzeti szinten történő végrehajtás széttagoltságának csökkentése, ami egyike volt az uniós keretrendszer értékelése során azonosított gyengeségeknek.

Az uniós szintű cselekvés hozzáadott értéke még fontosabbá válik a Covid19-válsághoz kapcsolódó és az abból következő kihívásokra tekintettel. Sok roma közösség aránytalanul szenvedett az alapvető higiéniai és egészségügyi infrastruktúrához való korlátozott általános hozzáférés, a tiszta vízhez és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés, a nagy fokú gazdasági bizonytalanság, a túlszűfolt háztartások illetve a szintén túlszűfolt szegregált települések vagy táborok miatt. Uniós szintű cselekvésre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a világjárvány ne terhelje aránytalanul a legkiszolgáltatottabbakat és, hogy a megelőzzük a meglévő egyenlőtlenségek fokozódását.

- **Arányosság**

A javaslat teljes mértékben megfelel az arányosság elvének. A tagállamok kihívásokkal néznek szembe a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének biztosítása terén. Ezek a kihívások azonban sokrétűek mind az intenzitásuk tekintetében (a roma népesség nagyságától és az összlakossághoz viszonyított részarányától, valamint a szélesebb gazdasági környezettől, illetve a kirekesztéssel és megkülönböztetéssel kapcsolatos örökségtől függően), mind pedig egyedi jellemzőik (például a transznacionális mobilitás, migráció vagy az anyakönyvezéssel kapcsolatos kérdések) vonatkozásában.

A javaslat a közleményre épül és létrehoz egy közös uniós keretrendszert, amely közös **minimális** kötelezettségvállalásokat tartalmaz valamennyi tagállam számára, amelyeket eltérő szintű további politikai kötelezettségvállalások egészítenek ki az országok **egyedi helyzetének** és a területükön élő romák által tapasztalt eltérő kihívásoknak megfelelően. A javasolt intézkedés teljes mértékben figyelembe veszi a tagállamok gyakorlatait és a nemzeti stratégiai keretrendszerek sokszínűségét.

Az előrehaladás mérése érdekében a Bizottság az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének támogatásával létrehozott egy romamutatókkal és beszámolóval foglalkozó munkacsoportot a tagállamok erőfeszítéseinek kiegészítése céljából. A munkacsoport javaslatot tett egy, a romák egyenlőségével, társadalmi befogadásával és részvételével kapcsolatos mutatókat tartalmazó portfólióra²⁸, amelyet teljes mértékben az egyedi nemzeti helyzetekre tekintettel alakított ki. Az országok a közös mutatókat tartalmazó portfólióból választhatják ki az előrehaladást mérő megfelelő minőségi és/vagy mennyiségi mutatókat. Ugyanakkor az országok arra törekvésével, hogy válasszanak minőségi és/vagy mennyiségi nemzeti célkitűzéseket az uniós szintű célértékek elérése érdekében, a javaslat elkerüli a túlzott széttagoltságot és arra törekszik, hogy megerősítse az országok **elkötelezettségét** a romák egyenlősége, társadalmi befogadása és részvétele terén való előrehaladás elérése iránt.

Az arányosság értékelése szintén alapvető szerepet játszott az eszköz megválasztásában.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

A javasolt eszköz a tanácsi ajánlásra tett javaslat, amely tiszteletben tartja a szubszidiaritás és az arányosság elveit. A javasolt ajánlás útmutatást nyújt a tagállamok részére, hogyan gyorsítható fel a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és részvételét célzó folyamat. A Bizottság a javaslatot a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszerről szóló új közleménnyel együtt mutatja be. Az a cél, hogy a tagállamok, a Bizottság és valamennyi érdekelt fél következetesen és koherens módon működjön együtt a közös célkitűzések elérése érdekében.

²⁸ Lásd a közlemény 2. mellékletét.

Jogi eszközként a javaslat jelzi a tagállamoknak az ajánlásban megállapított intézkedések iránti elkötelezettségét, továbbá erős politikai alapot szolgáltat az európai szintű együttműködéshez ezen a területen, miközben teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamok hatáskörét. Elfogadását követően a javaslat a romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről szóló, 2013. december 9-i tanácsi ajánlás helyébe lép.

Ez a kezdeményezés a tagállamok megújult és megerősített kötelezettségvállalását jelzi a romák egyenlőségére, társadalmi befogadására és részvételére vonatkozó stratégiai nemzeti keretrendszerek fejlesztésére, a nemzeti roma kapcsolattartó pontok megerősítésére és a Bizottság felé történő jelentéstétel, illetve az általa végzett nyomon követés folytatására. Így ez az ajánlás megfelel az uniós szintű cselekvés igényének, miközben a romák helyzetével kapcsolatos országspecifikus eltéréseket is figyelembe veszi. Az ajánlás lehetővé teszi, hogy az Unió közös célokat kövessen, miközben bizonyos mértékű rugalmasságot is biztosít a tagállamok számára a minőségi és/vagy mennyiségi célkitűzéseik elérése tekintetében, a kiindulási pontjuktól, nemzeti történelmüktől és az általuk alkalmazott jelenlegi gyakorlatoktól függően.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

• A jelenleg hatályban lévő jogszabályok utólagos értékelése/célravezetőségi vizsgálata

A Tanács 2016. december 8-i következtetései²⁹ nyomán a Bizottság részletesen értékelte a keretrendszert, 2018 decemberében elfogadott egy jelentést³⁰ az értékelésről és kiadott arról egy bizottsági szolgálati munkadokumentumot³¹.

A 2011 és 2017 közötti időszakra kiterjedő értékelés felmérte a keretrendszer relevanciáját, koherenciáját, eredményességét, hatékonyságát, összehangoltságát, méltányosságát, fenntarthatóságát és uniós hozzáadott értékét. Az értékelés alapját az alábbiak képezték:

- a másodlagos szakirodalmi adatokra, jelentésekre és adatbázisokra kiterjedő dokumentumok áttekintése,
- részletes országtanulmányok,
- az érdekelt felekkel készített interjúk 16 uniós országban,
- uniós szinten és három bővítésben érintett országban készített interjúk,
- nyilvános konzultáció,
- nem kormányzati szervezetek körében végzett felmérés,
- az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által 2016-ban végzett felmérés adatai (EU-MIDIS II), és
- egy hitelesítési munkaértekezlet.

²⁹ Az EPSCO Tanács 2016. december 8-i következtetései. *A romaintegrációs folyamat felgyorsítása (15406/16)*. A Tanács következtetései „sürgetik a Bizottságot arra, hogy „végezze el a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020-ig tartó uniós keretrendszerének féléves értékelését és tegyen javaslatot a 2020-at követő időszak romaintegrációs stratégiájára, amely tartalmazza a tanácsi ajánlás felülvizsgálatára vonatkozó javaslatot is”.

³⁰ COM(2018) 785 final.

³¹ SWD(2018) 480 final.

Az értékelés megállapítása szerint a négy kiemelt terület (munkavállalás, oktatás, egészségügyi ellátás és lakhatás) továbbra is alapvető fontosságú a romák egyenlősége és társadalmi befogadása szempontjából. Az értékelés kiemelte továbbá, hogy a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó egyedi célkitűzésnek egyaránt kell épülnie egy társadalmi befogadásra irányuló megközelítésre, végrehajtása során pedig erőteljesen foglalkozni kell a cigányellenességgel és a megkülönböztetés elleni küzdelemmel.

Az értékelés szerint a romák társadalmi befogadásának uniós és nemzeti napirendekre tűzésével, a szerkezeti keretek kialakításával és az uniós szakpolitika, valamint a romák egyenlősége és társadalmi befogadása terén mozgósított és összehangolt jogi és finanszírozási eszközök közötti összhang javításával a keretrendszer pozitív uniós hozzáadott értéket nyújtott.

Az értékelés megjegyezte, hogy a keretrendszer lehetővé tette a tagállamok számára, hogy célkitűzéseiket az egyedi nemzeti helyzetüknek megfelelően alakítsák. Bár ez azt jelentette, hogy a megközelítésüket a megfelelő módon személyre szabhatták, az értékelés úgy találta, hogy ez a végrehajtás széttagolódásával is járt, csökkentette az eredményességet és behatárolta az uniós romaintegrációs célok irányába történő előrelépést.

Az értékelés következtetése szerint továbbá a keretrendszer korlátozott kapacitással rendelkezett a roma népességen belüli sokszínűség kezelésére. A keretrendszer túl kevés figyelmet fordított a roma közösségeken belüli sajátos célcsoportokra (nők, fiatalok és gyermekek, valamint az Unión belüli mobilitással élő romák).

Végezetül pedig megállapította, hogy rendelkezésre állnak az uniós és nemzeti szintű irányítási mechanizmusok, ezek funkciója azonban továbbra is korlátozott mértékű. Erőfeszítések születtek a civil társadalom részvételének előmozdítására, azonban a romáknak még mindig csak korlátozott lehetőségük van arra, hogy ténylegesen részt vegyenek a politikai életben és a politikai folyamat minden szakaszában.

Ahogy a Bizottságnak a részletes értékelésre vonatkozó jelentése megállapította, „ az uniós keretrendszer egy olyan folyamat kezdete, amely – számos korlát ellenére, és szem előtt tartva, hogy milyen hatalmas feladatról van szó – kedvező eredményeket mutat és a tendenciák is változni kezdtek”. Jóllehet hangsúlyozta, hogy „a kezdeti szakasz kézzelfogható, bár nem kielégítő eredményeket ért el”, azt is kiemelte, hogy „meg kell erősíteni és célzottabbá kell tenni a folyamat egészét, hangsúlyt fektetve a politikai elkötelezettség javítására, konkrét mérhető célok bevezetésére és a szigorú nyomon követésre, valamint a megfelelő finanszírozás és participatív kormányzási rendszer által támogatott, hatékonyabb végrehajtásra.”

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

Az uniós keretrendszer³² értékelése kiterjedt konzultációkat igényelt, amelyek egy része számos előremutató kérdést vetett fel, melyeket felhasználtak a kezdeményezés előkészítése során. A kezdeményezéssel kapcsolatos további konzultációk kiegészítették az értékelés érdekében már lefolytatottakat³³, a hatályukat és célkitűzéseiket pedig összehangolták a még elvégzendő adatgyűjtési igényekkel.

³² E tevékenységek áttekintését lásd az [SWD\(2018\) 480 final](#) 2. mellékletében.

³³ Az értékelés alapját a másodlagos szakirodalmi adatokra, jelentésekre és adatbázisokra kiterjedő dokumentumok áttekintése, részletes országtanulmányok, az érdekelt felekkel 16 uniós országban készített interjúk, uniós szinten és három bővítésben érintett országban készített interjúk, nyilvános konzultáció, a nem kormányzati szervezetek körében végzett felmérés, az Európai Unió Alapjogi

A célzott konzultációk olyan alapvető tematikus szempontokra vonatkozóan kértek véleményeket és tanácsokat, mint a szakpolitikai alternatívák; a cigányellenesség elleni küzdelem, a romák részvétele és a kezdeményezésben megjelenő sokféleség; és az, hogyan fejleszthető mutatók és célkitűzések alkalmazásával a nyomon követés és az előrehaladás mérése. A bizottságnak a stratégiai keretrendszer és e javaslatot tartalmazó közleményével egy időben kiadott bizottsági szolgálati munkadokumentum³⁴ részletezi a konzultációs tevékenységeket, a bevont érdekelt feleket és azt, hozzájárulások hogyan formálta az új kezdeményezést.

- **Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása**

A javaslat alapját a Bizottságnak az uniós keretrendszer értékeléséről szóló jelentése³⁵, az értékelésről szóló bizottsági szolgálati munkadokumentum³⁶ és az utóbbi alapjául szolgáló, az ICF/Milieu³⁷ által készített részletes külső értékelő támogató tanulmány képezik.

A 2011-ben, 2016-ban és 2019-ben az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által tizenegy, kilenc és öt további tagállamban végzett felmérések eredményei továbbra is irányadók a javaslat számára.

A 2016 óta a nemzeti roma kapcsolattartó pontoktól a nemzeti szintű stratégiák végrehajtásával kapcsolatban gyűjtött információkat a Bizottság romaintegrációs előrehaladásról 2019 szeptemberében készített jelentése foglalta össze³⁸. Ezeket az információkat a civil társadalom részéről az Európai Parlament „Roma civil társadalmi ellenőrzés” kísérleti projektje (2017–2020)³⁹ keretében érkező jelentések egészítették ki.

További bizonyítékokkal és adatokkal szolgáltak a romákkal szembeni megkülönböztetés érzékeléséről szóló Eurobarométer felmérés eredményei⁴⁰, valamint a romák sokféleségének határozottabb figyelembevételére vonatkozó igénynek való megfelelésre, a cigányellenességgel szembeni küzdelemre és a romák részvételére összpontosító külső szakértői tanulmányok⁴¹.

A javaslat az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével folytatott, a nyomonkövetési rendelkezésekre vonatkozó szoros együttműködésből is merített, többek között az eredmény- és folyamatmutatók kialakítása terén⁴².

Ügynöksége által 2016-ban végzett felmérés adatai (EU-MIDIS II), és egy hitelesítési munkaértekezlet képezték.

³⁴ SWD(2020) 530 final, lásd az 1. mellékletet.

³⁵ COM(2018) 785 final.

³⁶ SWD(2018) 480 final.

³⁷ A külső értékelő támogató tanulmány [ezen a linken](#) érhető el.

³⁸ A nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtásáról szóló 2019. évi jelentés (COM(2019) 406 final), melyet az uniós keretrendszer alapján bejelentett romaintegrációs intézkedésekről szóló bizottsági szolgálati munkadokumentum kísér (SWD(2019) 320 final).

³⁹ A projekt részletei [ezen a linken](#) érhetők el.

⁴⁰ Az Eurobarométer [493. sz.](#) tematikus felmérése a megkülönböztetésről az Unióban (az első eredményeket 2019 szeptemberében tették közzé).

⁴¹ Az e témákra vonatkozó jelentéseket 2020 februárjában véglegesítették és [itt](#) tették közzé.

⁴² A COM(2020) 620 final dokumentum 2. melléklete, valamint a [Monitoring framework for an EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation – Objectives and indicators](#) (A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer nyomonkövetési kerete – célok és indikátorok) című dokumentum.

- **Hatásvizsgálat**

A javasolt eszköz – a Tanács ajánlása – a romastratégiai keretrendszerek végrehajtásához kínál iránymutatást, miközben lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az intézkedéseiket rugalmasan alakítsák ki és valósítsák meg. Ebből következően hatásvizsgálatra nincs szükség.

A várható hatások nagymértékben függenek attól, milyen szintű kötelezettséget vállalnak a tagállamok a romák egyenlőségének biztosítására és befogadásukra, vagyis milyen az elfogadandó tanácsi ajánlásban tükröződő és azt ezt követően meghatározott nemzeti stratégiai keretrendszerekben megfogalmazódó ambíciójuk⁴³. Ezenfelül az egyenlőség, a megkülönböztetés tilalma és az alapvető jogok tiszteletben tartása mennyiségi és pénzben való kifejezésével összefüggő általános kihívások mellett a romák egyenlősége és társadalmi befogadása kapcsán végzett hatásvizsgálat egyes tagállamokban az etnikai adatok gyűjtése tekintetében súlyos korlátokba ütközne.

Egy átfogó bizottsági szolgálati munkadokumentum⁴⁴ tartalmazza a 2020-ig tartó uniós keretrendszer kialakításából és végrehajtásából származó fő tanulságok áttekintését. Ez a Bizottság éves jelentéseire, számos uniós szintű értékelésre és tanulmányra, szakértői jelentésekre, a civil társadalom részéről érkezett árnyékjelentésekre, valamint a nemzeti és nemzetközi érdekelt felekkel folytatott célzott konzultációk során kapott visszajelzésekre épít.

- **Célravezető szabályozás és egyszerűsítés**

Tárgyaltalan.

- **Alapjogok**

A javaslat pozitív következményekkel jár az alapjogok védelme terén. A javaslat fokozza az Európai Unió Alapjogi Chartájának végrehajtását, különösen a 21. cikkel összhangban, amely tilt minden megkülönböztetést, így a faji- vagy etnikai származáson alapulót is.⁴⁵

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Ennek az ajánlásnak nincsenek pénzügyi kihatásai az EU költségvetésére.

5. EGYÉB ELEMEEK

- **Végrehajtási tervek, valamint a nyomon követés, az értékelés és a jelentéstétel szabályai**

A javaslat közös, de differenciált megközelítést alkalmaz. Útmutatást nyújt a tagállamok számára azzal kapcsolatban, hogyan alakítsanak ki eredményesebb nemzeti stratégiai keretrendszereket, figyelemmel a romák egyenlőségével, társadalmi befogadásával és részvételével kapcsolatos országspecifikus kihívásokra. Az előrehaladás jobb nyomon követése érdekében a javaslat felhívja a tagállamokat a romák egyenlőségére, társadalmi befogadására és részvételére vonatkozó mutatók közös keretrendszerének használatára. Ezt a keretrendszert a romák 2020 utáni egyenlőségével, társadalmi befogadásával és részvételével kapcsolatos mutatókkal foglalkozó, a Bizottság felkérése alapján az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége által koordinált munkacsoport dolgozta ki. A mutatók keretrendszere

⁴³ Lásd a jelen javaslattal egy időben közzétett bizottsági szolgálati munkadokumentumot, SWD(2020) 530 final.

⁴⁴ SWD(2020) 530 final.

⁴⁵ Az Alapjogi Chartára vonatkozó magyarázatok ([HL C 303/17., 2007.12.14., 17. o.](#)).

összehasonlítható, megalapozott és megfelelő mutatókat biztosít az előrehaladás nyomon követéséhez és a nemzeti romastratégiai keretrendszerek eredményeinek értékeléséhez. A keretrendszer tartalmaz az intézkedéseket (köztük a szakpolitikákat, programokat és projekteket) tükröző **folyamatmutatókat**, valamint a népszámlálásból, adminisztratív adatokból és/vagy felmérések adataiból származó statisztikai adatokon alapuló célkitűzések irányába történő előrehaladást mérő **eredménymutatókat**. Ez, a mennyiségi és minőségi mutatókat tartalmazó portfólió figyelembe veszi a nemzeti körülményeket és a rendelkezésre álló bizonyítékok körét.

Az alábbi táblázat összegzi a tervezett nyomonkövetési, jelentési és értékelési ciklusokat:

Rendszeres felmérések (FRA)	A nemzeti roma kapcsolattartó pontoktól származó jelentések	Beszámolás az uniós alapok felhasználásáról	Civil társadalmi ellenőrzés	A Bizottság nyomonkövetési jelentései	Értékelések és a jövőbeli szakpolitikára vonatkozó javaslat
Adatgyűjtés: 2020 Eredmények: 2021	Nemzeti stratégiai keretrendszerek: 2021		Nemzeti civil társadalmi jelentések első köre: 2022 tavasza	A Bizottság jelentése a nemzeti stratégiai keretrendszerekről: 2022 ősze	
	Nemzeti végrehajtási jelentések: 2023		Nemzeti civil társadalmi jelentések második köre: 2024 tavasza	A Bizottság jelentése a végrehajtásról: 2024 ősze	
Adatgyűjtés: 2024 Eredmények: 2025		Az eredménymutatók mérföldköveiről szóló jelentés: 2024			Az uniós romastratégiai keretrendszer részletes értékelése
	Nemzeti végrehajtási jelentések: 2025		Civil társadalmi jelentések harmadik köre: 2026 tavasza	A Bizottság jelentése a végrehajtásról: 2026 ősze	
Adatgyűjtés: 2028 Eredmények: 2029	Nemzeti végrehajtási jelentések: 2027	Az eredménymutatók célértékeiről szóló jelentés: 2029	Civil társadalmi jelentések negyedik köre: 2028 tavasza	A Bizottság jelentése a végrehajtásról: 2028 ősze	
	Nemzeti végrehajtási jelentések: 2029				A Bizottság további javaslata: 2030 Utólagos értékelés

- **Magyarázó dokumentumok (irányelvek esetén)**

Tárgytalan.

- **A javaslat egyes rendelkezéseinek részletes magyarázata**

Az 1–4. cikkek az egyenlőség, a társadalmi befogadás és a részvétel horizontális célkitűzéseire vonatkoznak, és e területeken fogalmazznak meg az előrehaladás fokozását célzó intézkedéseket.

Az 5–10. cikkek a romáknak az inkluzív többségi oktatáshoz történő ténylegesen egyenlő hozzáférése, a minőségi és fenntartható foglalkoztatás, a minőségi egészségügyi ellátás és szociális szolgáltatások, a megfelelő, nem-szegregált lakhatás és az alapvető szolgáltatások biztosítása ágazati célkitűzéseire utalnak.

A 11–27. cikkek azzal foglalkoznak, hogy meg kell erősíteni ezen, ágazatok közötti területbe bevonandó érdekelt felek partnerségeit és intézményi kapacitásait.

A 11–13. cikkek arra tesznek ajánlást, hogy a tagállamok biztosítsák a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és részvételét célzó nemzeti szakpolitikák eredményes koordinálásához és végrehajtásához szükséges erőforrásokat és felhatalmazást a nemzeti roma kapcsolattartó pontok számára.

A 14. és 15. cikkek arra ösztönzik a tagállamokat, hogy fokozzák az előmozdításával foglalkozó szervek bevonását az egyenlő bánásmód előmozdításába, valamint támogassák ezek függetlenségét és együttműködésüket valamennyi érintett szereplővel.

A 16–20. cikkek felhívják a tagállamokat arra, hogy tovább mozgósítsák és támogassák a helyi és regionális szinteket a romák egyenlősége, társadalmi befogadása és részvétele nemzeti stratégiai keretrendszerének javítása érdekében.

A 21–27. cikkek a civil társadalommal való együttműködést és a civil társadalom bevonását helyezik a középpontba.

A 28–34. cikkek az uniós és a nemzeti finanszírozás eredményesebb felhasználásának módjaival foglalkoznak.

A 35–39. cikkek azzal a céllal vizsgálják felül a nyomonkövetési és jelentéstételi rendelkezéseket, hogy csökkenthessék a jelentéstétellel járó adminisztratív terhet, és gondoskodnak arról, hogy a Bizottság és az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége határozottabban támogassa a folyamat- és eredménymutatók közös portfóliójának használatát az uniós célkitűzések és fő célértékek irányába történő előrehaladás nyomon követése érdekében.

Javaslat

A TANÁCS AJÁNLÁSA**a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak a 19 cikk (1) bekezdésével együtt értelmezett 292. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) A 2000/43/EK tanácsi irányelv⁴⁶ határozza meg az etnikai vagy társadalmi származás alapján történő megkülönböztetés elleni küzdelem keretrendszerét az egész Unióban, a munkavállalás, az oktatás, a szociális védelem, így a szociális biztonság és az egészségügyi ellátás, a szociális előnyök, valamint az árukhoz és szolgáltatásokhoz, többek között a lakhatáshoz való hozzáférés terén. Ennek az ajánlásnak a célja az említett irányelv hatékony végrehajtásához történő hozzájárulás.
- (2) A Tanács 2008/913/IB kerethatározata⁴⁷ arra kötelezi a tagállamokat, hogy büntetőjogi eszközökkel lépjenek fel a faj, bőrszín, vallás, származás szerinti vagy nemzeti, illetve etnikai hovatartozás alapján erőszakra vagy gyűlöletre való nyilvános uszítás ellen, továbbá, hogy biztosítsák azt, hogy a rasszista és idegengyűlölő indíték súlyosbító körülménynek számítson, vagy az ilyen indítékot a bíróságok a büntetések kiszabásánál figyelembe vehessék. Ez az ajánlás a roma személyek elleni gyűlöletbeszéddel, gyűlöletbűncselekményekkel és erőszakkal szembeni küzdelem fokozását célozza. A bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló 2012/29/EU európai parlamenti és a tanácsi irányelvnek⁴⁸ megfelelően az ajánlás az ilyen bűncselekmények roma áldozatai támogatásának előmozdítását is célozza.
- (3) A szociális jogok európai pillére⁴⁹ számos alapelvet határoz meg a szociális méltányosság támogatása és fokozása érdekében, tekintet nélkül a nemre, a faji- vagy etnikai származásra, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, korra vagy szexuális irányultságra. A szociális jogok európai pillére végrehajtásának támogatásában alapvető fontosságú a megkülönböztetés és társadalmi kirekesztés legnagyobb kockázatának kitett csoportokra történő összpontosítás. Ez az ajánlás az

⁴⁶ A Tanács 2000/43/EK irányelve (2000. június 29.) a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról ([HL L 180., 2000.7.19., 22. o.](#)).

⁴⁷ A Tanács 2008/913/IB kerethatározata (2008. november 28.) a rasszizmus és az idegengyűlölet egyes formái és megnyilvánulásai elleni, büntetőjogi eszközökkel történő küzdelemről ([HL L 328., 2008.12.6., 55. o.](#)).

⁴⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelve (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról ([HL L 315., 2012.11.14., 57. o.](#)).

⁴⁹ [A szociális jogok európai pillére](#)

egyenlő és inkluzív demokratikus társadalmak fenntartható fejlődéséhez is hozzájárul az ENSZ fenntartható fejlődési céljaival összhangban⁵⁰.

- (4) A Bizottság javaslatokat nyújtott be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a 2021–2027-es időszakra vonatkozó közös rendelkezésekről szóló rendeletre⁵¹, az Európai Szociális Alap+ra⁵² és az Európai Regionális Fejlesztési Alapra és Kohéziós Alapra⁵³. Ez a javaslat az egyenlőségre és megkülönböztetésmentességre, mint horizontális elvekre hivatkozik, amelyeket be kell tartani az alapok végrehajtása során. Az Európai Szociális Alap+ra vonatkozó javaslat kifejezetten arra szólítja fel a tagállamokat és a Bizottságot, hogy biztosítsák az egyenlőséget és a megkülönböztetésmentességet⁵⁴ a programok végrehajtása során, és hivatkozik a harmadik országbeli állampolgárok társadalmi-gazdasági integrációjának elősegítésére valamint az olyan marginalizált közösségek, mint a romák társadalmi befogadására⁵⁵, amely kapcsolódik a nemzeti romastratégiai keretrendszerhez, mint a fentieket lehetővé tevő feltételhez. Ezen intézkedések elfogadásától függően ez az ajánlás azt célozza, hogy egyértelmű kapcsolatot alakítson ki egyrészt az uniós finanszírozás⁵⁶, másrészt a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének szakpolitikai prioritásai között.
- (5) A Bizottság 2010. március 3-i „Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája” című közleménye (Európa 2020 stratégia) jelentős lendületet adott a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelemnek azáltal, hogy közös európai célkitűzéseket határozott meg a szegénység és társadalmi kirekesztés csökkentése, valamint az iskolázottsági szint és a foglalkoztatás javítása terén. E célok nem érhetők el a roma állampolgárok egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének javítása nélkül, melyek tekintetében ez az ajánlás egyedi iránymutatást kínál.

⁵⁰ [Alakítsuk át világvilágunkat: A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrend](#), Egyesült Nemzetek, 2015.

⁵¹ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízüzemeltetésre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról („A közös rendelkezésekről szóló rendeletjavaslat”), [COM\(2018\) 375 final](#), 2018.5.29.

⁵² Az Európai Szociális Alap Pluszról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat („ESZA+ javaslat”), [COM\(2018\) 382 final](#), 2018.5.30.

⁵³ Az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat, „ERFA és Kohéziós Alap javaslat” [COM\(2018\) 372 final](#), 2018.5.29.

⁵⁴ ESZA+-javaslat, 6. cikk, [COM\(2018\) 382 final](#).

⁵⁵ ESZA+-javaslat, 4. cikk (1) bekezdés viii. pont, [COM\(2018\) 382 final](#).

⁵⁶ Az alábbi dokumentumokban bemutatott és/vagy az azokban foglalt finanszírozásra terjed ki: A közös rendelkezésekről szóló rendeletjavaslat, [COM\(2018\) 375 final](#); ESZA+-javaslat, [COM\(2018\) 382 final](#); ERFA és Kohéziós Alap javaslat, [COM\(2018\) 372 final](#); Az InvestEU program létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat, [COM\(2020\) 403 final](#), 2020.5.29.; Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendeletére a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról, [COM\(2020\) 408 final](#), 2020.5.28.; Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendeletére a Jogok és értékek program létrehozásáról, [COM\(2018\) 383 final](#), 2018.5.30.; Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az „Erasmus” elnevezésű uniós oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozásáról és az 1288/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről; [COM\(2018\) 367 final](#), 2018.5.30. Javaslat az Európai Parlament és a Tanács rendeletére a 2021-2027-es időszakra szóló uniós egészségügyi cselekvési program létrehozásáról és a 282/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről, [COM\(2020\) 405 final](#), 2020.5.28.

- (6) A Tanács 2011. május 19-én hagyta jóvá a Bizottság 2011. április 5-i, „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című közleményét, amely a tagállamokat a romák társadalmi és gazdasági befogadásának átfogó előmozdítására, valamint az oktatás, munkavállalás, egészségügyi ellátás és lakhatás területén célkitűzések meghatározására ösztönzi. Az eredeti kialakítás korlátai ellenére a keretrendszer rendelkezett fontos uniós hozzáadott értékkel, amelyre a jelen ajánlás a továbbiakban épít, többek között a keretrendszer végrehajtásából levont tanulságok integrálásával.
- (7) A romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről szóló, 2013. december 9-i tanácsi ajánlás⁵⁷ célja a nemzeti romaintegrációs intézkedések fokozása volt. Az ajánlás felhívta a tagállamokat, hogy évente tájékoztassák a Bizottságot az ajánlással összhangban tett minden intézkedésről és a nemzeti romaintegrációs stratégiájuk végrehajtásával kapcsolatos minden előrelépésről. Ez az ajánlás épít a tapasztalatokra, áttekinti és kiterjeszti az elvégzendő intézkedéseket.
- (8) A Tanács 2016. december 8-i, „A romaintegrációs folyamat felgyorsítása” című következtetéseiben⁵⁸ felkérte a Bizottságot, hogy végezze el a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020-ig tartó uniós keretrendszerének félidős értékelését és ennek alapján tegyen javaslatot a 2020-at követő időszakra vonatkozó kezdeményezésre. Bár az értékelés elismeri a keretrendszer hozzáadott értékét, megjegyzi, hogy Európában a romák továbbra is tartós megkülönböztetéssel és társadalmi-gazdasági kirekesztéssel szembesülnek.
- (9) A Tanács, az Európai Parlament, valamint számos európai szintű és nemzeti civil társadalmi szervezet által végzett értékelés és az abból levont következtetések alapján⁵⁹ meg kell újítani és fokozni kell a romák egyenlősége érdekében tett kötelezettségvállalást. Ennek a kötelezettségvállalásnak biztosítania kell azt, hogy kifejezetten a megkülönböztetés tilalmára irányuljon, így a cigányellenességgel – amely a rasszizmusnak kifejezetten a roma személyekkel szembeni formája – szembeni küzdelemre és a társadalmi-gazdasági befogadás négy területére: az oktatásra, a munkavállalásra, az egészségügyi ellátásra és a lakhatásra összpontosítson⁶⁰. Tükröznie kell továbbá a roma népességben belüli egyedi csoportok szükségleteit és sokszínűségüket; be kell vonnia a romákat a romák egyenlőségét és társadalmi befogadását célzó stratégiák kialakításába, végrehajtásába, nyomon követésébe és értékelésébe; javítania kell a célok kitűzését, az adatgyűjtést, a nyomon

⁵⁷ [HL C 378., 2013.12.24., 1. o.](#)

⁵⁸ Az EPSCO Tanács 2016. december 8-i következtetése a romaintegrációs folyamat felgyorsításáról ([15406/16](#)).

⁵⁹ Az Európai Parlament 2019. február 12-i állásfoglalása a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020 utáni megerősített uniós stratégiai keretrendszerének, valamint a cigányellenességgel szembeni küzdelem fokozásának szükségességéről ([P8_TA\(2019\)0075](#)). Az EPSCO Tanács 2019. október 24-i következtetése a jóléti gazdaságról ([13432/19](#)), amelyben felhívja a Bizottságot a romák társadalmi befogadására irányuló kötelezettségvállalás *megújítására*. Emellett a nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszeréről 2019.március 4-én és 5-én Bukarestben szervezett magas szintű konferencia résztvevői felhívták arra a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot egy nagyratörő, 2020 utáni uniós keretrendszerre, a tagállamokat és a bővítésben érintett országokat pedig arra, hogy fokozzák a romaintegrációs kötelezettségvállalásaikat. Tájékoztató az elnökségtől ([7003/19](#), 2019.3.14.).

⁶⁰ A cigányellenességgel és a megkülönböztetéssel szembeni küzdelem 2020 utáni egyértelműbb hangsúlyozásának szükségessége tekintetében lásd a cigányellenességgel foglalkozó konferenciát követően kialakított [szakértői ajánlásokat](#). Hogyan foglalkozzon a cigányellenességgel a 2020 utáni uniós roma keretrendszer? (Bécs, 2018.11.27.).

követést és a jelentéstételt; a főárambeli szakpolitikákat érzékenyebbé kell tennie a roma egyenlőség és társadalmi befogadás témájára.

- (10) Ez az ajánlás az Európai Parlament állásfoglalásaiban⁶¹, a Tanács következtetéseiben⁶² és a Bizottság közleményeiben⁶³ tett különböző korábbi megállapításokra is épít.
- (11) „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig” című közleményt követően a Bizottság kialakított egy csomagot, melynek része ez az ajánlás, valamint az „Egyenlőségközpontú Unió: a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer” című közlemény (a továbbiakban: közlemény)⁶⁴. A javaslat uniós szintű célkitűzéseket és célértékeket továbbá valamennyi tagállam számára közös minimális kötelezettségvállalásokat határoz meg, amelyeket további nemzeti erőfeszítések és uniós támogatás egészíthetnek ki, az országok egyedi helyzetének és a területükön élő roma népesség nagyságának megfelelően. A legfrissebb adatok szerint tíz európai polgárból hat még mindig úgy gondolja, hogy az országában széles körben elterjedt a roma személyekkel szembeni megkülönböztetés, miközben tízből hatan egyetértenek azzal, hogy a társadalom javát szolgálná a romák jobb társadalmi befogadása⁶⁵. Ennek az ajánlásnak az az átfogó célkitűzése, hogy a romák aktív bevonásával mozdítsa elő az egyenlőséget és a romák kirekesztése elleni küzdelmet.
- (12) A Covid19-világjárvány következtében a kirekesztett és marginalizált roma közösségek rendkívüli mértékben kitettek a negatív egészségügyi és társadalmi-gazdasági hatásoknak, amelyek tovább súlyosbítják a meglévő egyenlőtlenségeket. Ez az ajánlás azon rendszerszintű egyenlőtlenségek csökkentésére törekszik, amelyekkel a romák a tiszta vízhez⁶⁶, az egészségügyi infrastruktúrához és egészségügyi szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés, azon létesítmények és digitális készségek hiánya, amelyek lehetővé tehetnék a távoktatásban való részvételt, a nagy fokú gazdasági bizonytalanság, a túlszűfolt háztartások, illetve a szegregált települések vagy táborok miatt szembesülnek.

⁶¹ Az Európai Parlament 2015. április 15-i állásfoglalása a nemzetközi roma nap alkalmából – cigányellenesség Európában és a második világháború alatti roma népiirtás Unió általi elismerése ([P8_TA\(2015\)0095](#)). Az Európai Parlament 2017. október 25-i állásfoglalása a romák uniósbeli integrációjának alapjogi szempontjairól és a cigányellenességgel szembeni küzdelemről ([P8_TA\(2017\)0413](#)). Az Európai Parlament 2019. február 12-i állásfoglalása a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020 utáni megerősített uniós stratégiai keretrendszerének, valamint a cigányellenességgel szembeni küzdelem fokozásának szükségességéről ([P8_TA\(2019\)0075](#)).

⁶² Az EPSCO Tanács 2016. december 8-i következtetése a romaintegrációs folyamat felgyorsításáról ([15406/16](#)).

⁶³ A Bizottság 2013 óta [éves jelentéseket](#) készít.

⁶⁴ COM(2020) 620 final.

⁶⁵ Az Eurobarométer [493. sz.](#) tematikus felmérése. Megkülönböztetés az Unióban (az első eredményeket 2019 szeptemberében tették közzé).

⁶⁶ Lásd az Európai Parlament és a Tanács 2020. február 24-i irányelvjavaslatát az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről (átdolgozás) – politikai megállapodás – ([ST_606_2020_REV_1](#)), amely előírja a tagállamok számára, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az emberi fogyasztás célját szolgáló vízhez való, mindenki számára elérhető hozzáférés fenntartása vagy javítása érdekében, különös tekintettel a sérülékeny és marginalizált csoportokra (16. cikk) és fontosnak tartja, hogy ezek a csoportok foglalják magukban az olyan kisebbségi kultúrákat is, mint a romák és a travellerek ((31) preambulumbekzdés).

- (13) Az Unión belüli⁶⁷ fokozódó populizmus⁶⁸ és rasszizmus összefüggésében a megkülönböztetés elleni küzdelemre és a megkülönböztetés megelőzésére kell összpontosítani a figyelmet, például a cigányellenességgel szembeni fellépéssel, mivel ez a megkülönböztetésnek és a kirekesztésnek egyrészt kiváltó oka, másrészt hatást is gyakorol ezekre. Az EU 2020–2025 közötti időszakra szóló rasszizmus elleni cselekvési terve⁶⁹ elismeri ezt és konkrét cselekvést határoz meg a rasszizmus elleni küzdelem érdekében. A cigányellenesség még mindig egy széles körben elfogadott⁷⁰ formája a rasszizmusnak, amely – az esetleg akár nem is szándékos és tudattalan előítéletekre és attitűdökre építő történelmi „másítás” folyamatában testet öltve – abban gyökerezik, hogyan tekint a többségi társadalom azokra, akiket „cigányoknak” tart és hogyan kezeli őket. Az Európai Parlament 2005 óta használja a cigányellenesség kifejezést a jelentéseiben és állásfoglalásaiban⁷¹. Számos nemzetközi és civil szervezet is elismerte a jelenséget, amelyet romaellenes rasszizmusnak és romafóbiának is neveznek. 2016-ban a Tanács kijelentette, hogy „a romákkal szembeni rasszizmus, amelyet cigányellenességnek is neveznek, minden formája ellen küzdeni kell, mivel ebben gyökerezik társadalmi kirekesztésük és megkülönböztetésük”⁷².
- (14) A roma népességet célzó intézkedések esetén fontos elismeri bizonyos csoportok⁷³ egyedi igényeit vagy sérülékenységüket, ideértve a roma nőket, a fiatalokat, a gyermekeket, LMBTI+ személyeket, az idős roma személyeket, a fogyatékkal élő roma személyeket, azokat, akik harmadik országok állampolgárai vagy hontalanok, és az EU-n belül mobilis romákat. Ezért ez az ajánlás figyelembe veszi a többszörös megkülönböztetéssel történő foglalkozás fontosságát⁷⁴. Intézkedéseket ajánl a roma

⁶⁷ A széles körben elterjedt rasszizmus továbbra is mérgezi Európát. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének 2019. június 20-i [publikációja Az alapvető jogokról szóló 2019. évi jelentés](#) alapján, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, 2019. június 6.

⁶⁸ The Relentless Rise of Populism in Europe. Niall McCarthy, 2019. május 2., [Statista](#)

⁶⁹ COM(2020) 565 final.

⁷⁰ A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság (ECRI) 1998. március 6-án elfogadott [3. sz. általános politikai ajánlása](#) a romák/cigányok elleni rasszizmus és intolerancia elleni küzdelemről. Az ECRI [13. sz. általános politikai ajánlása a cigányellenesség és a romák megkülönböztetése elleni küzdelemről](#) megerősítette, hogy a „cigányellenesség a rasszizmusnak különösen *tartós, erőszakos, ismétlődő és elterjedt* formája”.

⁷¹ Az Európai Parlament 2005. április 28-i állásfoglalása az Európai Unióban élő romák helyzetéről (P6_TA(2005)0151), az Európai Parlament 2015. április 15-i állásfoglalása a nemzetközi roma nap alkalmából – cigányellenesség Európában és a második világháború alatti roma népirtás Unió általi elismerése ([P8_TA\(2015\)0095](#)), az Európai Parlament 2017. október 25-i állásfoglalása a romák unióbeli integrációjának alapjogi szempontjairól és a cigányellenességgel szembeni küzdelemről ([P8_TA\(2017\)0413](#)), Az Európai Parlament 2019. február 12-i állásfoglalása a nemzeti romaintegrációs stratégiák 2020 utáni megerősített uniós stratégiai keretrendszerének, valamint a cigányellenességgel szembeni küzdelem fokozásának szükségességéről ([P8_TA\(2019\)0075](#)).

⁷² Az EPSCO Tanács 2016. december 8-i következtetései a romaintegrációs folyamat felgyorsításáról ([15406/16](#)).

⁷³ Ez különféle összefüggésekben értelmezhető, például az emberkereskedelem terén, ahol az áldozatok főként roma nők és gyerekek.

⁷⁴ A „többszörös megkülönböztetés” kifejezést átfogó fogalomként használják a különféle megkülönböztetési okok miatti megkülönböztetések valamennyi esetére, amelyek két lehetséges módon nyilvánulhatnak meg. Öltethet „halmozott megkülönböztetés” formáját, amikor a megkülönböztetésre több, egymástól függetlenül fennálló megkülönböztetési ok miatt kerül sor, illetve megvalósulhatnak „interszekcionális megkülönböztetésként”, amikor a kettő vagy több megkülönböztetési ok elválaszthatatlan vagy megbonthatatlan módon, egymással kölcsönhatásban működik. A többszörös megkülönböztetés elleni küzdelem. Gyakorlatok, szakpolitikák és jogszabályok. Az Európai Bizottság jelentése ([2007](#)). Többszörös megkülönböztetés az uniós jogban: a nemek közötti interszekcionális

gyermeknek megfelelőbb védelme és társadalmi befogadása érdekében, akiket különösen érint a hátrányos megkülönböztetés és a szegregáció. Az ajánlás megvizsgálja továbbá azt, hogyan teremthetők lehetőségek és hogyan használható ki a fiatal roma személyek kiaknázatlan potenciálja a különböző olyan programokban és intézkedésekben⁷⁵ való aktív részvételük fokozásával, mint például az „Ifjúsági foglalkoztatási támogatás: út a munka világába a következő generációk számára” elnevezésű programban említettek⁷⁶.

- (15) Elismerve a romák sokféleségét, a „roma” kifejezést gyűjtőfogalomként használják számos különböző roma származású csoportra, például romákra, szintókra, kalékra, cigányokra, romnicselekre és beásokra/rudarikra. A fogalom alá tartoznak az olyan csoportok is, mint az askáli, egyiptomi, jeni és keleti csoportok (dom, lom, rom és abdál), valamint az utazó népesség, beleértve az etnikai travellereket vagy a „Gens du voyage” közigazgatási megnevezés alatt megjelölteket, továbbá azok, akik cigányként azonosítják magukat, anélkül, hogy tagadnánk e csoportok sajátos jellemzőit.
- (16) Az Európai Unió belüli mobilitás összefüggésében tiszteletben kell tartani az uniós állampolgárok szabad mozgásának jogát és e jog gyakorlásának feltételit. Ez utóbbiak közé tartozik az elegendő forrással és teljes körű egészségbiztosítással való rendelkezés, a 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelően⁷⁷. Ugyanakkor törekedni kell a romák életkörülményeinek javítására és intézkedéseket kell hozni mind a származási tagállamukban, mind pedig a lakóhely szerinti tagállamukban történő gazdasági és társadalmi befogadásuk elősegítése érdekében.
- (17) Elismerve azt, hogy a tagállamoknak kell megválasztaniuk a saját nyomonkövetési módszereiket, ez az ajánlás kiemeli az adatgyűjtés fontosságát, összhangban az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendeletével (általános adatvédelmi rendelet)⁷⁸ és az egyenlőséggel, megkülönböztetésmentességgel és sokféleséggel foglalkozó magas szintű munkacsoport egyenlőségi adatokkal foglalkozó alcsoportja által kiadott, az egyenlőségi adatok gyűjtésének és használatának fejlesztéséről szóló 2018. évi iránymutatással⁷⁹. Ez az ajánlás nyomonkövetési módszerként is elismeri a

megkülönböztetésre adható lehetséges jogi válaszok. A nemek közötti egyenlőség jogi szakértőinek európai hálózata. Európai Bizottság (2009).

⁷⁵ Az EPSCO Tanács 2016. december 8-i következtetései a romaintegrációs folyamat felgyorsításáról (15406/16).

⁷⁶ „Ifjúsági foglalkoztatási támogatás: Út a munka világába a következő generációk számára” című közlemény, [COM\(2020\) 276 final](#), 2020.7.1. A Bizottság javaslata az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítéséről” című tanácsi ajánlásra, [COM\(2020\) 277 final](#), 2020.7.1. A Bizottság javaslata „a fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről” című tanácsi ajánlásra, [COM\(2020\) 275 final](#), 2020.7.1.

⁷⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve (2004. április 29.) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről ([HL L 158., 2004.4.30., 77. o.](#)).

⁷⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) ([HL L 119., 2016.5.4., 1. o.](#)).

⁷⁹ Iránymutatás az egyenlőségi adatok gyűjtésének és használatának fejlesztéséről (2018). Az Európai Számvevőszék ajánlást fogalmazott meg a romák valamennyi tagállamban történő társadalmi befogadására vonatkozó adatok gyűjtése megfelelő módszereinek kialakítására. A romák társadalmi befogadását célzó uniós szakpolitikai kezdeményezések és pénzügyi támogatás: jelentős előrelépés történt az elmúlt évtizedben, de további helyi erőfeszítésekre van szükség. [14/2016. sz. különjelentés.](#)

mutatók fontosságát. Ezek a mutatók az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége, a Bizottság és a tagállamok által összeállított, a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének mérését szolgáló mutatók portfóliójából választhatók ki⁸⁰.

- (18) Ez az ajánlás kifejezetten a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és részvételét előmozdító intézkedésekre irányul anélkül, hogy más marginalizált és hátrányos helyzetű csoportok kirekesztését célozná. Az összehasonlítható helyzetekben hozott ezen intézkedéseknek ugyanazokon az elveken kell alapulniuk. E tekintetben továbbra is érvényesek a romák társadalmi befogadásának közös alapelvei⁸¹. A közlemény további iránymutatásokat nyújt a nemzeti roma stratégiai keretek tervezésére és végrehajtására vonatkozóan.

Ennek az ajánlásnak a célja a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének közös célkitűzéseire vonatkozó hosszú távú kötelezettségvállalás megerősítése, valamint megújult és megerősített iránymutatás nyújtása olyan intézkedések meghatározásával, amelyeket a tagállamok e célkitűzések érdekében fogadhatnak el.

AJÁNLJA, HOGY:

1. A tagállamok fogadjanak el nemzeti romastratégiai keretrendszereket, és azokról 2021 szeptemberéig tájékoztassák az Európai Bizottságot. A nemzeti és uniós joggal, a rendelkezésre álló erőforrásokkal és az olyan nemzeti adottságokkal összhangban, mint például a területükön élő roma népesség száma, társadalmi-gazdasági helyzete, sajátos szükségletei és állampolgársága, a tagállamok vizsgálják meg az ezen ajánlásban meghatározott intézkedések adott nemzeti összefüggésekben történő alkalmazhatóságát, majd pedig az összes érintett érdekelt féllel szorosan együttműködve, arányos és szelektív módon hajtják végre őket. Az alkalmazhatóság értékelése során a tagállamok vegyék figyelembe az önkéntes minimális kötelezettségvállalásokat, valamint – a nemzeti körülményektől függően – a közleményben foglalt lehetséges további erőfeszítéseket.

Horizontális célok: egyenlőség, társadalmi befogadás és részvétel

2. Célravezető volna, ha a tagállamok megszilárdítanák az egyenlőséget előmozdító, valamint a megkülönböztetés és annak kiváltó okai eredményes megelőzését és az ezek elleni küzdelmet szolgáló intézkedések elfogadását és végrehajtását célzó erőfeszítéseket. Az ilyen erőfeszítések közé olyan intézkedések tartoznak, mint például:
 - a) a közvetlen és közvetett megkülönböztetés, a zaklatás, a sztereotípiák alkotása, a romaellenes retorika, a gyűlöletbeszéd, a romák elleni gyűlölet-bűncselekmények és erőszak – ideértve az ezekre történő online vagy offline felbujtást is – elleni küzdelem fokozása, különösen a 2000/43/EK irányelvnek,

⁸⁰ A közlemény 2. melléklete

⁸¹ A [közös alapelveket](#) 2009. áprilisában a romák társadalmi befogadásának első európai platformján vitatták meg és azokat 2009. június 8-án hagyta jóvá az EPSCO Tanács. A Tanács következtetései felhívták a tagállamokat arra, hogy a szakpolitikák kialakítása és végrehajtása során adott esetben vegyék figyelembe a közös alapelveket. Az EPSCO Tanács következtetései a romák társadalmi befogadásáról ([2009. június 8.](#)).

- a 2008/913/IB kerethatározatnak és az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelvének átültetése, végrehajtása és érvényesítése keretében⁸²;
- b) az áldozatok támogatása átfogó rendszernek kialakítása és fejlesztése a 2012/29/EU irányelvvel összhangban, valamint a gyűlöletbűncselekmények és a megkülönböztetés roma áldozatainak nyújtott célzott segítség;
 - c) a romákkal és különösen a roma nőkkel, gyermekekkel, az LMBTI+ roma személyekkel, fogyatékosággal élő roma személyekkel, az idős roma személyekkel, a hontalan és az EU-n belül mobilis romákkal szembeni többszörös és strukturális⁸³ megkülönböztetés elleni küzdelem;
 - d) annak a ténynek a tudatosítása, hogy a megkülönböztető gyakorlatokkal szembeni küzdelemre irányuló erőfeszítések összefonódnak a cigányellenesség, valamint a társadalmi és gazdasági kirekesztés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítésekkel, és, hogy mindez az egyenlőség szélesebb célkitűzését szolgálja;
 - e) a cigányellenesség jelenségének elemzése és elismerése, valamint a létezésének, megjelenési formáinak és káros következményeinek tudatosítása a médiában, a tantervekben és más eszközökkel, továbbá a köztisztviselők és más érdekelt felek arra irányuló képzése, hogy képesek legyenek felismerni ezt és küzdeni ellene;
 - f) multikulturális tudatosító cselekvések és kampányok támogatása az iskolákban;
 - g) a roma kultúrákkal, nyelvvel és történelemmel kapcsolatos tudatosság támogatása, ideértve a roma holokauszt emlékét és a megbékélési folyamatokat is, többek között a tanárok erre vonatkozó képzésére irányuló cselekvésekkel és a megfelelő tantervek kidolgozásával, mivel ez a tudatosság létfontosságú az előítéletek és a cigányellenesség, mint a megkülönböztetés fontos okainak a csökkentéséhez;
 - h) a romákkal kapcsolatos pozitív narratívák és példaképek támogatása, például a közösségek közötti találkozások és az interkulturális tanulás elősegítésével.
3. A tagállamoknak fokozniuk kell a roma népesség körében rendkívül magas szegénységi arány és az anyagi és szociális nélkülözés elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseket a romák egyenlőségének és megkülönböztetésmentességének eredményes támogatása érdekében. Ezen erőfeszítések közé olyan intézkedések tartoznak, mint:
- a) a humán tőkébe, az infrastruktúra fejlesztésébe és a társadalmi kohéziós politikákba történő beruházások növelése és megerősítése;

⁸² Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv ([HL L 95., 2010.4.15., 1. o.](#))).

⁸³ Rendszerszintű vagy strukturális megkülönböztetésnek tekinthető az, amely egyértelműen következik a jogalkotásból, a szakpolitikából és a gyakorlatból eredő egyenlőtlenségekből, és bár nem szándékos, de a jogalkotás, a szakpolitika és a gyakorlat kialakításának, végrehajtásának és felülvizsgálatának egy sor intézményes tényezőjére vezethető vissza. „A romák és nomád életmódot folytatók társadalmi befogadása: lépések egy új uniós keretrendszer irányába, az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek munkájából levont tanulságok”, Az Equinet nézőpontja, 2020. június.

- b) a megfelelő szociális védelmi rendszerekhez (mind a jövedelemtámogatáshoz, mind pedig a természetbeni ellátásokhoz és szolgáltatásnyújtáshoz) való hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű romák számára;
 - c) a jövedelemtámogatás összekapcsolása az aktiválási intézkedésekkel a munkaerőpiaci részvétel ösztönzése érdekében; nagyszámú lehetséges résztvevők bekapcsolódását ösztönző intézkedések megtétele;
 - d) a gyermekszegénység megelőzésére és az ellene való küzdelemre fordított különös figyelem biztosítása, többek között olyan erőteljesebb nemzeti intézkedések megtételével, amelyek figyelembe veszik a több generációs szegénységet állandósító mechanizmusokat és azt, hogy a roma gyermekek és családjaik támogatásra szorulnak a munkavállalás, a szociális ellátások, az oktatás és a kisgyermekkorai nevelés és gondozás, az egészségügyi ellátás, a lakhatás, valamint az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés, a táplálkozás és a szabadidős tevékenységekhez való hozzáférés egymással összefüggő területein.
 - e) a pénzügyi tájékozottság előmozdítása (fiatal felnőttek / családtagok számára), amely a felelősségvállalást és a pénzügyi kirekesztés felszámolását célzó intézkedések részeként kiterjed a jobb döntéshozatali és tervezési készségek javítására.
4. A tagállamoknak fokozzák a romák, köztük a nők, gyermekek és fiatalok érdemi részvételét és a velük való konzultációt a romák egyenlőségének és megkülönböztetésmentességének eredményes támogatása érdekében. Ez olyan intézkedéseket foglal magában mint:
- a) az aktív polgári szerepvállalás támogatása a társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális részvétel előmozdításával, különös tekintettel a roma nőkre és fiatalokra;
 - b) kapacitásépítés és a vezetői készségek fejlesztése a roma civil társadalomban annak érdekében, hogy a roma személyek képesek legyenek részt venni a szakpolitikai ciklus valamennyi szakaszában és általában a közéletben;
 - c) roma szakemberek közintézményekben történő foglalkoztatásának elősegítése a példamutatás és a sokféleség támogatása érdekében, továbbá, hogy bekerüljön a szakpolitikai folyamatba a szükséges tapasztalat és az igények pontos ismerete;
 - d) az emberi jogi továbbá az állampolgári jogokra és kötelezettségekre vonatkozó tudatosság növelése a marginalizálódott roma közösségek tagjai körében;
 - e) az erőforrások, a hálózatok és a szakértelem ágazatok közötti összehangolása a roma fiatalok döntéshozatali folyamatokba történő fokozott bevonása és vezetői készségeik erősítésének elősegítése érdekében.

Ágazati célkitűzések

Minőségi, befogadó többségi oktatáshoz való hozzáférés

5. A tagállamok biztosítsák, hogy a romák ténylegesen egyenlő módon férjenek hozzá az oktatás valamennyi szintjéhez és azt, hogy abban részt tudjanak venni, a kisgyermekkorai neveléstől és gondozástól kezdve a felsőoktatásig, ideértve a második esélyt nyújtó oktatást, a felnőttképzést és az egész életen át tartó tanulást is.

6. A tagállamok fejlesszék a roma tanulók egyenlő, minőségi és befogadó oktatását, többek között az alábbi eszközök révén:
- a) az iskolai szegregáció minden formájának megelőzése és felszámolása, továbbá a múltbeli jogsértések elismerésének és jóvátételnek biztosítása;
 - b) a roma tanulókat érintő olyan téves diagnózisok megelőzése és felszámolása, amely sajátos nevelési igényű tanulók oktatásába történő beiskolázásukat eredményezi, továbbá a múltbeli jogsértések elismerésének és jóvátételnek biztosítása;
 - c) a befogadó tanítási és tanulási módszerek fejlesztésének és terjesztésének elősegítése, továbbá a tanárok támogatása szakmai fejlődési programok, mentorálás és a társaktól való tanulás révén abban, hogy kezelni tudják az osztályok sokszínűségét;
 - d) a szülők ösztönzése a roma tanulók oktatásában való tényleges szerepvállalásra, valamint az iskolák és a helyi közösségek közötti kapcsolatok erősítése közvetítők alkalmazásával is;
 - e) annak támogatása, hogy a roma tanulók valamennyi más tanulóval együtt részt vegyenek és aktív szerepet vállaljanak minden oktatási tevékenységben és folyamatban;
 - f) az iskolai megfélemlítés és zaklatás online és offline formái elleni küzdelem;
 - g) a tanárok és az egyéb iskolai dolgozók képzése a roma történelem, a roma kultúra, valamint a megkülönböztetés felismerése és az ellene való küzdelem módszerei és a megkülönböztetés kiváltó okai, így a cigányellenesség és a tudattalan előítélet tárgyában, a megkülönböztetéstől mentes oktatás és a többségi oktatáshoz történő ténylegesen egyenlő hozzáférés fontosságának tudatosítása;
 - h) az annak biztosítására irányuló erőfeszítések támogatása, hogy a roma tanulók a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő készségekre tegyenek szert.
7. A tagállamok nyújtsanak további célzott támogatást a megkülönböztetés és a kirekesztés miatti kompenzáció céljából, és csökkentsék a roma tanulók társadalmi és gazdasági háttérének az oktatási eredményeikre gyakorolt hatását, többek között az alábbi eszközök révén:
- a) a kisgyermekkorai nevelésbe és gondozásba való beruházás, különös figyelemmel a roma gyermekek korai bevonására;
 - b) egyénre szabott támogatás és közvetítés biztosítása a nyelvi, kognitív és oktatási hiányosságok kompenzálása érdekében, szorosan együttműködve a roma tanulók szüleivel, valamint a második esélyt nyújtó oktatás és a felnőttoktatás ösztönzése;
 - c) az iskolák, a szociális védelmi szolgáltatások és a közvetítők közötti együttműködés támogatása az iskolából történő lemorzsolódás megelőzése érdekében;
 - d) azon gyermekek veszélyeztetettségének felismerése, akiknek a szülei külföldön maradtak, és részükre kiemelt hozzáférés biztosítása az iskolaidő utáni programokhoz és a személyre szabott támogatáshoz;

- e) a romák társadalmi mobilitásának pozitív cselekvésekkel, például célzott ösztöndíjakkal történő növelése a szakképzés, a középfokú oktatás, a felsőoktatás és a tanárképzés terén;
- f) az oktatás szintjei közötti gördülékeny átmenet biztosítása, valamint a középfokú és a felsőfokú végzettség megszerzésének elősegítése, többek között pályaválasztási tanácsadás, tanácsadás, mentorálás és pénzügyi támogatási programok segítségével;
- g) a korai iskolaelhagyás csökkentése az oktatás minden szintjén, különös tekintettel a roma lányokra;
- h) a nem formális tanulásban és a tanterven kívüli foglalkozásokon, többek között ifjúsági, sport és kulturális tevékenységekben, önfejlesztésben, a pszichológiai ellenálló képességre és a jóllétre irányuló foglalkozásokon való részvétel támogatása;
- i) a digitális készségek megszerzésének, a széles sávú internetelérésnek és a megfelelő digitális infrastruktúrának a fejlesztése, valamint – mind a formális, mind pedig a nem-formális oktatási környezetben – a távoktatáshoz igazított tananyagok biztosítása a roma tanulók és tanáraik, a közvetítők és a szülők részére, különös tekintettel a marginalizált közösségekben élőkre.

*Minőségi és fenntartható **foglalkoztatáshoz** való hozzáférés*

8. A tagállamok növeljék a roma személyek, különösen a roma fiatalok ténylegesen egyenlő esélyű hozzáférését a minőségi és fenntartható foglalkoztatáshoz, többek között az alábbi eszközök révén:
 - a) a roma fiatalok elérésnek javítása⁸⁴ a rendelkezésükre álló, lehetőleg integrált foglalkoztatási és szociális szolgáltatások jobb tudatosítása érdekében, valamint az ilyen szolgáltatásokkal való összekapcsolásuk.
 - b) a munkanélküli és inaktív roma fiatalok szükségleteinek kielégítése olyan személyre szabott, holisztikus cselekvési tervek kidolgozásával, amelyek figyelembe veszik a preferenciáikat és motivációjukat, az előttük álló akadályokat és hátrányos helyzetüket, továbbá munkanélküliségük és inaktivitásuk okait.
 - c) az első munkatapasztalat-szerzési lehetőség, munkaközvetítés, tanulószerveződéses gyakorlati képzés és szakmai előmenetel támogatása;
 - d) az oktatásból a munkába történő átmenet elősegítése egyéni támogatás, mentorálás, szakmai gyakorlatok, üzleti inkubátorházak és duális képzés révén;
 - e) az információs és kommunikációs technológiákhoz (IKT) történő hozzáférés és ezek megszerzésének, továbbá a digitális készségek fejlesztésének támogatása fiatal roma személyek részére annak érdekében, hogy felkészültebbek legyenek a munkaerőpiaci igényekre és kihasználhassák a meglévő és az új digitális eszközök és tendenciák által a mindennapokban kínált lehetőségeket;
 - f) a foglalkoztatás-támogatás és a foglalkoztatással kapcsolatos költségmegosztás, a munkahelyi képzés, a készségfejlesztés, a szakmai

⁸⁴ Összhangban azzal, amit a Bizottság javaslata az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítéséről” című tanácsi ajánlásra tartalmaz, [COM\(2020\) 277 final](#), 2020.7.1.

képesítések megszerzése és naprakésszé tétele, továbbá a második esélyt nyújtó oktatás ösztönzése;

- g) az önfoglalkoztatáshoz és a vállalkozói tevékenységhez történő valóban egyenlő hozzáférés előmozdítása, a szociális vállalkozásokat is beleértve, célzott támogatások útján;
- h) a közszférában és a magánszektorban történő foglalkoztatás támogatása olyan eszközökkel, mint az előnyben részesítés és a munkaadókat célzó támogatási rendszerek;
- i) a megkülönböztetés elleni küzdelem, annak csökkentése és felszámolása a megkülönböztetésmentes foglalkoztatással kapcsolatos tudatosság erősítésének és a foglalkoztatáshoz való hozzáférés fokozásával, valamint a munkaadók képzésével a megkülönböztetés és annak kiváltó okai – így a cigányellenesség és a tudattalan előítéletek – felismerése és az ellen való küzdelem módszerei terén.

Egészségügyi ellátás és hozzáférés a minőségi egészségügyi ellátáshoz és szociális szolgáltatásokhoz

9. A tagállamok biztosítsanak korlátozások nélküli, ténylegesen egyenlő hozzáférést a minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz, különösen a legnagyobb kockázatnak kitett csoportok, illetve a marginalizált vagy távoli térségekben élők számára, többek között az alábbi eszközök révén:
- a) a következő szolgáltatások fejlesztése és az azokhoz való hozzáférés javítása az alábbiak számára:
 - i. a nemzeti egészségügyi rendszer által általánosan nyújtott magas színvonalú orvosi vizsgálatok, szűrővizsgálatok, születés előtti és utáni ellátás, tanácsadás és családtervezés, továbbá szexuális és reprodukzív egészségügyi szolgáltatások a roma nők számára;
 - ii. a gyermekeket célzó minőségi alapellátás, megelőző intézkedések és oltási programok roma gyermekek számára;
 - iii. minőségi egészségügyi ellátás a kiszolgáltatott helyzetben lévő roma népesség (idős roma személyek, fogyatékossgal élő roma személyek, roma LMBTI+ személyek, az Európai Unión belül nomád életmódot folytató roma személyek, harmadik országok roma állampolgárai vagy hontalan roma személyek) számára;
 - b) egészségügyi közvetítők támogatása és a tudatosság növelése a roma lakosság körében az olyan elsődleges megelőző intézkedésekkel kapcsolatban, mint az egészséges életmód népszerűsítése, a droghasználat megelőzése és a mentális egészséggel kapcsolatos szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása;
 - c) a romákkal szembeni megkülönböztetés megelőzése és az ellene való küzdelem a megkülönböztetésmentes egészségügyi ellátással és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos tudatosság erősítésével, valamint az egészségügyi szakemberek, orvostanhallgatók és egészségügyi közvetítők képzésével a megkülönböztetés felismerése és az ellene való küzdelem módszerei, illetve a megkülönböztetés kiváltó okai, így a cigányellenesség és a tudattalan előítélet tárgyában;

- d) a romák digitális kirekesztése elleni küzdelem az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés terén olyan eszközökkel, mint az egészségügyi információkhoz való hozzáféréshez szükséges digitális készségek hiányának áthidalása;
- e) a szegregált egészségügyi szolgáltatások megelőzése és felszámolása, valamint a múltbeli jogsértések, például a roma nők kényszersterilizációja elismerésének és jóvátételnek biztosítása;
- f) az orvosi tanulmányok folytatásának népszerűsítése a roma személyek körében, valamint annak ösztönzése, hogy romákat alkalmazzanak egészségügyi szakemberként és közvetítőként, különösen azokban a régiókban, ahol jelentős a roma lakosság száma;
- g) a lehetséges járványok megelőzése és az ezek elleni küzdelem a marginalizált vagy távoli roma településeken;
- h) a közösségi és a családi alapú szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása a fogyatékosokkal élők, az idősek és a szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek részére (például fejlesztő szolgálatok, szociális lakáshoz juttatás, fogyatékosokkal élők napközi otthonai és nevelőszülői hálózatok).
- i) az otthonban történő elhelyezés megelőzése, és az otthonokban történő elhelyezésről a közösségi, családi alapú ellátásra történő átállás támogatása, a bizonytalan helyzetben lévő családok és a fogyatékosokkal élők támogatásával (például tanácsadási szolgáltatások és pénzügyi ösztönzők, élelmiszersegély nyújtása, lakhatási segítségnyújtási és fejlesztési szolgáltatások.)
- j) a romákat érintő népegészségügyi bevált gyakorlatok cseréjének és átadásának elősegítése, például az egészségfejlesztéssel, a betegségmegelőzéssel és a nem fertőző betegségek kezelésével foglalkozó irányítócsoporthoz a Bizottság és a tagállamok rendelkezésére álló népegészségügyi keretrendszer használatával.

Megfelelő és nem-szegregált lakhatáshoz és alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés

10. A tagállamok biztosítsanak egyenlő bánásmódot a romák számára a megfelelő és nem-szegregált lakhatáshoz és alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén, többek között az alábbi eszközök révén:
- a) hozzáférés biztosítása az olyan alapvető szolgáltatásokhoz, mint a vezetékes víz, biztonságos és tiszta ivóvíz⁸⁵, alapvető köztisztaság, hulladékgyűjtési és -kezelési szolgáltatások, környezeti szolgáltatások, villamos energia, földgáz, közlekedés, pénzügyi szolgáltatások és digitális kommunikáció, valamint fizikai infrastruktúra, oly módon, hogy biztosítják az alapvető közüzemi szolgáltatások folyamatosságát mind a szokásos feltételek mellett, mind pedig járványok, környezeti katasztrófák és egyéb válsághelyzetek esetén;
 - b) minden térbeli szegregáció nyomon követése, felszámolása és megelőzése, valamint a szegregáció megszüntetésére irányuló intézkedések támogatása a lakhatási problémák leküzdését szolgáló konkrét terveknek a helyi közösségek és az érintett roma közösségek bevonásával történő megalkotásával;
 - c) a lakhatásért, az alapvető szolgáltatásokért és a környezetvédelmi előírásokért felelős hatóságok, valamint az e területen érintett más lényeges szereplők

⁸⁵

Lásd az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat (átdolgozás) 16. cikkét és (31) preambulumbekendését ([ST 606 2020 REV 1](#)).

támogatása és megerősítése, többek között olyan eszközökkel, mint a lakhatási igények feltérképezéséhez szükséges hatáskörrel és erőforrásokkal történő felruházásuk, a szegregáció nyomon követése és átfogó szabályozási vagy támogatási intézkedések végrehajtása;

- d) a kényszerkilakoltatások megelőzése korai jelzőrendszer és közvetítés segítségével, a kilakoltatás által fenyegetett személyek támogatásának megszervezésével és megfelelő alternatív lakhatás biztosításával, különös figyelemmel a családokra;
- e) a romák életkörülményeinek javítása és a szennyezésnek való kitettség miatti negatív egészségügyi hatások megelőzése és az ezekkel szembeni küzdelem;
- f) szociális támogatás és a többségi társadalom számára rendelkezésre álló szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása a hajléktalan roma személyek részére;
- g) a szociális lakhatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása a szociális igényeket kiemelten kezelő hozzáférési feltételek elfogadásával;
- h) a marginalizált roma személyeket célzó olyan integrált lakhatási programok támogatása, amelyek a lakásépítési és lakásfenntartási mikrohitelket összekapcsolják a pénzügyi tájékozottsággal és a megtakarítási formákkal, az építési képzésekkel és az aktiválási intézkedésekkel;
- i) táborhelyek építésének és fenntartásának támogatása a nomád életmódot folytató személyek számára.

Partnerségek és az intézményi kapacitás

A nemzeti roma kapcsolattartó pontok bevonása és támogatása

- 11. A tagállamok biztosítsanak a nemzeti roma kapcsolattartó pontok számára megfelelő és szükséges forrásokat, személyi kapacitást, felhatalmazást és politikai súlyt annak érdekében, hogy képesek legyenek eredményesen összehangolni és nyomon követni a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és részvételét szolgáló nemzeti szakpolitikákat, a helyi szintre is kiterjedően.
- 12. A tagállamok tegyék képessé a nemzeti roma kapcsolattartó pontokat arra, hogy elősegítsék a roma civil társadalom részvételét és bevonását a nemzeti romastratégiai keretrendszerek és a helyi cselekvési tervek kialakításába, végrehajtásába, nyomon követésébe és felülvizsgálatába a megreformált nemzeti roma platform folyamatain keresztül.
- 13. A tagállamok vonják be a nemzeti roma kapcsolattartó pontokat a társadalmi befogadási politikák és az egyetemes szolgáltatások kialakításába annak érdekében, hogy a roma személyek körében javuljon az elismertségük és az elérési körük, ideértve azt is, hogy adott esetben az uniós finanszírozás programozásával és nyomon követésével kapcsolatos döntéshozatalban is vegyenek részt.

Szervek bevonása az egyenlő bánásmód támogatásába

- 14. A tagállamok támogassák az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szerveket (a továbbiakban: az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek) annak érdekében, hogy azok eredményesen és függetlenül működhessenek, továbbá együttműködhessenek valamennyi érintett szereplővel, így a nemzeti roma kapcsolattartó pontokkal, a hatóságokkal, a civil társadalom szervezeteivel és a

magánszektorral is. Az ilyen támogatásnak ki kell terjednie arra, hogy az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervezetek képessé tegyék az alábbiakra:

- a) a megkülönböztetéssel, gyűlöletbeszéddel és gyűlöletbűncselekményekkel kapcsolatos ügyek kezelésére és a stratégiai pereskedésre;
- b) annak kezelésére, hogy a valóságosnál alacsonyabb számú bejelentés történik a megkülönböztetés, a gyűlöletbeszéd és a gyűlöletbűncselekmények terén, és a romák körében történő jogtudatosításra;
- c) a romák egyenlőségével és a velük szembeni megkülönböztetéssel kapcsolatos kutatások folytatására és az erre vonatkozó adatok gyűjtésére;
- d) a roma civil társadalom kapacitásainak fejlesztésére és a velük való együttműködésre, az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre összpontosítva és az esélyegyenlőséget biztosító jogszabályokat érvényesítve;
- e) iránymutatás és képzés nyújtására az állami és magántulajdonban lévő szervezetek továbbá a média számára.

15. A tagállamok gondoskodjanak róla, hogy az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervezetek szorosan bevonják a romák egyenlőségére, társadalmi befogadására és részvételére vonatkozó stratégiai nemzeti keretrendszerek és az ezekhez kapcsolódó uniós finanszírozású programok tervezésébe, végrehajtásába, nyomon követésébe és felülvizsgálatába valamint azt, hogy ezekhez eredményesen hozzájárulhassanak, többek között olyan intézkedésekkel, mint:

- a) az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek tanácsainak figyelembevétele a nemzeti stratégiai keretrendszerek végrehajtására vonatkozó előírások tekintetében, a megkülönböztetés megelőzésére és az ellen való küzdelemre történő nagyobb figyelem biztosítása érdekében, többek között a cigányellenesség elleni küzdelemmel a fenti keretrendszerek kialakítása és végrehajtása során, ideértve a strukturális diszkrimináció megszüntetésére irányuló erőfeszítéseket is;
- b) az egyenlőség előmozdításával foglalkozó szervek bevonása a nemzeti romastratégiai keretrendszerek végrehajtásának, nyomon követésének és felülvizsgálatának felügyelete céljából létrehozott struktúrákba és a vonatkozó uniós finanszírozások ellenőrzését végző bizottságokba.

A helyi és regionális érdekelt felek mobilizálása

16. A tagállamok vonják be a regionális és helyi hatóságokat, valamint a helyi civil társadalmat a nemzeti stratégiai keretrendszerek kialakításába, végrehajtásába, nyomon követésébe és felülvizsgálatába.

17. A tagállamok ösztönözzék a regionális és helyi hatóságokat, hogy azok a megfelelő hatáskörükben eljárva alakítsák ki vagy tegyék naprakésszé a helyi cselekvési vagy deszegregációs terveiket, illetve a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és részvételét szolgáló stratégiai keretrendszereiket. Ezeknek a cselekvési tervek vagy stratégiai keretrendszerek tartalmazzanak intézkedéseket, bázisértékeket, referenciaértékeket, mérhető célkitűzéseket és költségvetés-hozzárendelést is.

18. A tagállamok biztosítsák a központi és a helyi hatóságok közötti együttműködést a romákkal szembeni megkülönböztetés megelőzését és az ellene való küzdelmet szolgáló, uniós finanszírozással rendelkező programok kialakítása és végrehajtása terén annak érdekében, hogy a romák egyenlőségét, társadalmi befogadását és

részvételét figyelembe vegyék a programok előkészítése, végrehajtása, nyomon követése és értékelése során, és hogy tovább könnyítsék az uniós finanszírozás helyi szintre történő eljutását.

19. A tagállamok támogassák kell az inkluzivitást, a sokféleséget és az előnyben részesítést annak érdekében, hogy a helyi és regionális szintű közintézmények roma szakembereket alkalmazzanak.
20. A tagállamok a közösség mobilizálása, azaz a közösségvezérelt helyi fejlesztés révén tegyék lehetővé és ismerjék el a romák helyi szintű képviselőit.

Együttműködés a civil társadalommal

21. A tagállamok támogassák a társadalmi innovációt, valamint a hatóságok és a roma, illetve a romákat támogató civil társadalom közötti partnerséget és együttműködést.
22. A tagállamok használják ki teljes mértékben a nemzeti roma platformokat, illetve a tagállamokban rendelkezésre álló bármely egyéb, az együttműködést és párbeszédet szolgáló csatornákat annak érdekében, hogy a roma és romákat támogató civil társadalmat, valamint az egyéb érdekelt feleket átlátható és befogadó módon bevonják a nemzeti romastratégiai keretrendszerek és helyi cselekvési tervek kialakításába, végrehajtásába, nyomon követésébe és felülvizsgálatába.
23. A tagállamok támogassák azt, hogy a civil társadalom nyomon kövesse, illetve bejelentse a romák elleni gyűlöletbűncselekményeket és gyűlöletbeszédet, továbbá nyújtsanak segítséget az áldozatok számára a gyűlöletbűncselekmények és a gyűlöletbeszéd bejelentéséhez.
24. A tagállamok gondoskodjanak megfelelő forrásokról a roma és a romákat támogató civil társadalom sokféleségének és függetlenségének támogatásához, ideértve a roma ifjúsági szervezeteket is, így képessé téve ezeket arra, hogy független ellenőrző szervként nyomon kövessék a nemzeti romastratégiai keretrendszereket és az azokra vonatkozó jelentéseket készítsenek, illetve, hogy adminisztratív kapacitásukat fenntarthassák.
25. A tagállamok vonják be nemzeti, regionális és helyi szinteken a civil társadalmat és a roma közösségeket az uniós alapok teljes programozási ciklusába (akár a megfelelő uniós alap ellenőrző bizottságának tagjaiként is).
26. A tagállamok támogassák a kapacitásépítést és a vezetői készségek fejlesztését a roma civil társadalomban, ideértve az ifjúsági szervezeteket is, annak érdekében, hogy az érintett testületek és szervezetek képesek legyenek részt venni a szakpolitikai ciklus valamennyi szakaszában és általában a közéletben.
27. A tagállamok támogassák az egyenlőséget és a társadalmi befogadást célzó ágazatközi tevékenységet és a civil társadalmat, az üzleti és az ipari szférát, a tudományos és kutatási köröket tömörítő nagyobb szövetségeket. Ez elvezethet a nemek közötti egyenlőséget előmozdító, a rasszizmus, a faji megkülönböztetés, az idegengyűlölet és az ezzel kapcsolatos intolerancia ellen küzdő, vagy a gyermekek, idősek, romák, a LMBTI+ személyek, a fogyatékosokkal élők, menedékkérők, menekültek és más migránsok valamint a hontalan személyek jogainak érdekében fellépő szervezetek közös cselekvéseire.

Finanszírozás

28. A tagállamok – különösen a romák egyenlősége, társadalmi befogadása és részvétele terén nagyobb kihívásokkal szembenező és/vagy nagyobb roma közösségekkel

rendelkező tagállamok – teljes mértékben és optimálisan használják fel azokat az általános és célzott uniós és nemzeti forrásokat, amelyek a romákkal szembeni megkülönböztetés megelőzésében és az ellene való küzdelemben alkalmazhatók, ideértve az olyan hátrányos helyzetű csoportok és marginalizált közösségek, mint a romák társadalmi-gazdasági befogadásának előmozdítására irányuló egyedi célkitűzések meghatározását⁸⁶, valamint a romák egyenlősége és társadalmi befogadása terén felhasználható uniós és nemzeti finanszírozási források eredményes összehangolásának biztosítását.

29. A tagállamok biztosítsák a regionális, helyi, városi és más hatóságok, a gazdasági és szociális partnerek és a civil társadalmat képviselő releváns szervezetek, a nem kormányzati szervezetek, valamint a társadalmi befogadás, az alapvető jogok és a megkülönböztetésmentesség elősegítéséért felelős szervezetek részvételét az uniós programok előkészítésében, végrehajtásában, nyomon követésében és értékelésében, többek között a monitoringbizottságokban való részvétel útján is.
30. A tagállamok különítsenek el elegendő nemzeti erőforrást a romák egyenlőségére, társadalmi befogadására és részvételére vonatkozó uniós stratégiai keretrendszer és a nemzeti stratégiai keretek által meghatározott szakpolitikai intézkedések végrehajtásához, biztosítva azt, hogy ezek tükrözzék a roma közösségek tényleges igényeit, továbbá arányban álljanak a roma közösségek méretével és az előttük álló kihívásokkal.
31. A tagállamok gondoskodjanak arról, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek⁸⁷ segítsék elő a veszélyeztetett csoportok, így a romák és más, kisebbségi faji vagy etnikai háttérrel rendelkező személyek társadalmi befogadását.
32. A tagállamok javítsák az uniós programok vagy a kisebbségek társadalmi-gazdasági befogadását célzó strukturális reformok tervezését, végrehajtását, nyomon követését és értékelését, például oly módon, hogy technikai segítségnyújtást igényelnek a strukturálisreform-támogató programból.
33. A tagállamok ösztönözzék a nemzeti és az uniós források felhasználását a központi és helyi szintű hatóságok, illetve a civil társadalmi szervezetek kapacitásainak fejlesztésére, valamint a bevált gyakorlatok közöttük történő cseréjének lehetővé tételére annak érdekében, hogy ezek a hatóságok és szervezetek az egyenlőség és a társadalmi befogadás megvalósításának felgyorsításával hozzájárulhassanak a romákkal szembeni megkülönböztetés elleni küzdelmet szolgáló intézkedések végrehajtásához, többek között a szegregáció elleni küzdelem és a romák részvételének támogatása révén.
34. A tagállamok gondoskodjanak a városi térségekben is a helyi szintű finanszírozási igények kielégítéséről annak érdekében, hogy fenntartható módon támogassák az EU-n belül mobilis romákat, többek között nyelvi képzések, kisgyermekkorú nevelés és gondozás, iskoláztatás, állami foglalkoztatási szolgáltatások nyújtásával, és szociális munkások, közvetítők stb. biztosításával.

A nemzeti romastratégiai keretrendszerek nyomon követése és az ezekre vonatkozó jelentéstétel

⁸⁶ Lásd különösen az ESZA+ javaslat, 4. cikk (1) bekezdését (v. és viii. pontok), [COM\(2018\) 382 final](#).

⁸⁷ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról, [COM\(2020\) 408 final](#).

35. A tagállamok kövessék nyomon és értékeljék a nemzeti stratégiai keretrendszerek végrehajtását a romamutatókkal és beszámolóval foglalkozó, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (a továbbiakban: az Ügynökség) által koordinált munkacsoport keretében az Ügynökség, a nemzeti roma kapcsolattartó pontok, a nemzeti statisztikai hivatalok és a Bizottság által kialakított mutatók portfóliójának megfelelő felhasználásával⁸⁸.
36. A közleményben meghatározott uniós célkitűzések és kiemelt célok fényében a tagállamok építsék be a nemzeti mennyiségi és/vagy minőségi célértékeket a nemzeti romastratégiai keretrendszerekbe, amelyeket igazítsanak hozzá a nemzeti körülményekhez és a rendelkezésre álló, az egyenlőségre vonatkozó, etnikai bontás szerinti (vagy helyettesítő) adatgyűjtési lehetőségekhez és a meglévő bizonyítékokhoz.
37. A tagállamok 2023 júniusáig tájékoztassák a Bizottságot az ezen ajánlással összhangban tett valamennyi intézkedésről. Ezt követően számoljanak be két évente a Bizottságnak a folyamatban lévő és az új intézkedésekről, ideértve az egyes tematikus területeken a nemzeti romastratégiai keretrendszerek végrehajtása terén elért bármely előrelépéssel kapcsolatos tájékoztatást. A Bizottság felhasználja a tagállami jelentéseket a romák egyenlőségére, társadalmi befogadására és részvételére vonatkozó stratégiai uniós keretrendszer végrehajtásáról az Európai Parlament és a Tanács részére két évente tett jelentések elkészítéséhez.
38. A tagállamok tegyék közzé a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló nemzeti jelentéseket az átláthatóság növelése és a szakpolitikai ismeretbővítés lehetővé tétele érdekében, és adott esetben gondoskodjanak arról, hogy a nemzeti stratégiát és a végleges végrehajtási jelentéseket megvitassák a nemzeti parlamentekben.
39. A kiindulási helyzet megállapításához, továbbá a romák helyzetének változását tükröző félidős és végleges eredmények méréséhez szükséges adatok szolgáltatása érdekében az Európai Unió Alapjogi Ügynökség végezzen 2020-ban, 2024-ben és 2028-ban rendszeres roma felméréseket. Az Ügynökség támogassa továbbá a tagállamokat az érintett egyenlőségi adatok gyűjtését szolgáló erőfeszítéseik terén, támogassa a Bizottságot a nyomon követés és az elemzés terén, és a nemzeti roma kapcsolattartó pontokat a jelentéstétel terén, a romamutatókkal és beszámolóval foglalkozó munkacsoport közreműködésével.

Ez az ajánlás a romák integrációját célzó hatékony tagállami intézkedésekről szóló 2013. december 9-i tanácsi ajánlás⁸⁹ helyébe lép.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*

⁸⁸ A COM(2020) 620 final dokumentum 2. melléklete, valamint a [Monitoring framework for an EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation – Objectives and indicators](#) (A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer nyomonkövetési kerete – célok és indikátorok) című dokumentum.

⁸⁹ [HL C 378., 2013.12.24., 1. o.](#)